

Universitat de Lleida

I Congrés Internacional de l'INDEST: Desenvolupament Social i Territorial



23 i 24 de novembre de 2017

Institut de Desenvolupament Social i Territorial

Universitat de Lleida

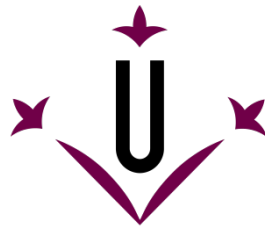
www.indest.congres.udl.cat



Universitat de Lleida
Institut de Desenvolupament
Social i Territorial (INDEST)

INDEST

I Congrés Internacional de l'INDEST: Desenvolupament Social i Territorial



Universitat de Lleida



Universitat de Lleida
Vicerektorat de Política
Científica i Tecnològica



Universitat de Lleida
Institut de Desenvolupament
Social i Territorial (INDEST)



Amb la col·laboració de:



Diputació de Lleida

ÍNDEX

Editors.....	5
Comitè Científic.....	6
Comitè Organitzador.....	8
Coordinació de les comunicacions i moderació.....	9
Suport Administratiu i Tècnic Secretaria.....	10
Els Eixos Temàtics.....	11
Programa.....	14
Taula d'Horaris del Programa.....	18
Resums de Comunicació.....	21
ET1. Eix Temàtic 1.....	22
ET2. Eix Temàtic 2.....	33
ET3. Eix Temàtic 3.....	43
ET4. Eix Temàtic 4.....	55
Ponències plenàries.....	65
<i>The Socio-institutional divide. Explaining Italy's regional inequality over the long run.</i> Emanuele Felice.....	66
<i>Language and Mobility.</i> Adrian Blackledge.....	67
<i>Leisure society and cultural consumption. Conceptual clarifications and theoretical views.</i> Gabriele Cappai.....	68
<i>Generations, young people and the representation of the future.</i> Carmen Leccardi.....	69
Codis dels Eixos Temàtics.....	70
La Ciutat de Lleida.....	72
Amb col·laboració de:.....	73

Editors – Editores – Editors:

Dr. Fidel Molina-Luque, Director of the INDEST

Dr. Josep Maria Cots Caimons, Sotsdirector of the INDEST

Lleida, 23 i 24 de novembre de 2017

Universitat de Lleida, (Catalonia) Spain

Comitè Científic – Comité Científico – Scientific Committee:

Fidel Molina Luque. Director de l'INDEST. Universitat de Lleida

Josep Maria Cots Caimons. Sotsdirector de l'INDEST. Universitat de Lleida

Natàlia Alonso Martínez. Universitat de Lleida

M. Àngels Balsells Bailón. Universitat de Lleida

Antonio Blanc Altemir. Universitat de Lleida

Jordi Bolós Masclans. Universitat de Lleida

Víctor Bretón Solo de Zaldívar. Universitat de Lleida

Joaquim Capdevila i Capdevila. Universitat de Lleida

Xavier Carrera Farran. Universitat de Lleida

Núria Casado Gual. Universitat de Lleida

Joaquim Company Climent. Universitat de Lleida

Maria Pilar Cos Sánchez. Universitat de Lleida

Eduard M. Cristóbal Fransi. Universitat de Lleida

Isabel Del Arco Bravo. Universitat de Lleida

Estela Inés Farías Torbidoni. Universitat de Lleida

Gemma Filella Giu. Universitat de Lleida

José Luis Gallizo Larraz. Universitat de Lleida

Joan Ganau Casas. Universitat de Lleida

Jordi Garreta Bochaca. Universitat de Lleida

Àngel Huguet Canalís. Universitat de Lleida

Judit Janés Carulla. Universitat de Lleida

Pere Lavega Burgués. Universitat de Lleida

Núria Llevot Calvet. Universitat de Lleida

Nayra Llonch Molina. Universitat de Lleida

Enric Llurda Giménez. Universitat de Lleida

Jordi Martí Henneberg. Universitat de Lleida

M. Núria Rafel Fontanals. Universitat de Lleida

Joaquim Reverter Masià. Universitat de Lleida

Àngels Santa Bañeres. Universitat de Lleida

Ramón Sistac Vicén. Universitat de Lleida

Josep Maria Tamarit Sumalla. Universitat de Lleida

Glòria Vázquez Garcia. Universitat de Lleida

Neus Vila Rubio. Universitat de Lleida

Comitè Organitzador – Comitè Organizador – Organizing Committee:

Fidel Molina Luque. President del Comitè Organitzador. Universitat de Lleida

Josep Maria Cots Caimons. Sotsdirector de l'INDEST. Universitat de Lleida

Natalia Alonso Martínez. Universitat de Lleida

Antonio Blanc Altermir. Universitat de Lleida

Joaquim Company Climent. Universitat de Lleida

José Luis Gallizo Larraz. Universitat de Lleida

Joan Ganau Casas. Universitat de Lleida

Judit Janés Carulla. Universitat de Lleida

Núria Llevot Calvet. Universitat de Lleida

Joaquim Reverter Masià. Universitat de Lleida

**Coordinació de les comunicacions i moderació de les ponències –
Coordinación de las comunicaciones y moderación de las ponencias –
Coordination of communications and moderation of the presentations:**

ET1: Eix Temàtic 1. Activitat Socioeconòmica i Territorial Sostenible.

Coordinadors: Eduard Cristóbal-Fransi i Jordi Martí-Henneberg. Moderacions: Dijous, matí: José Luis Gallizo Larraz. Dijous, tarda: Joan Ganau Casas. Divendres, matí: Eduard Cristóbal-Fransi.

Moderació ponència marc d'Emanuele Felice: Jordi Martí-Henneberg

Becària ajudant ET1: Rosa Benabarre Ribalta

ET2: Eix Temàtic 2. Mobilitats, Transicions i Relacions Socials

Coordinadors: Jordi Garreta Bochaca i David Block Allen. Moderacions: Dijous, matí: Josep Maria Cots Caimons. Dijous, tarda: Víctor Corona Villavicencio. Divendres, matí: Jordi Garreta Bochaca.

Moderació ponència marc d'Adrian Blackledge: Josep Maria Cots Caimons

Becari ajudant ET2: Juan Agustín González Rodríguez

ET3: Eix Temàtic 3. Societat del Lleure i Consum Cultural

Coordinadors: Pere Lavega Burgues i Gemma Filella Guiu. Moderacions: Dijous, matí: d'11.00 – 12.10 Gemma Filella Guiu; de 12.15 – 13.25 Pere Lavega Burgues. Dijous, tarda: Gemma Filella Guiu. Divendres, matí: Gemma Filella Guiu. Moderació Simposi: Iván Rega Castro i Isidro Puig Sanchis.

Moderació ponència marc de Gabriele Cappai: Pere Lavega Burgues

Becària ajudant ET3: Ester Caballé Morera

ET4: Eix Temàtic 4. Generacions: Infància, Joventut i Envelliment

Coordinadores: M. Àngels Balsells Bailón i Núria Casado Gual. Moderacions: Dijous, matí: M. Àngels Balsells Bailón. Dijous, tarda: Anna Soldevila Benet. Divendres, matí: Núria Casado Gual

Moderació ponència marc de Carmen Leccardi: Núria Casado Gual

Becària ajudant ET4: Maria Torres

Moderació Taula Rodona i Cloenda: Josep Maria Cots Caimons

Suport Administratiu i Tècnic de la Secretaria – Soporte Administrativo y Técnico – Administrative and Technic Support:

Marta Iglesias Perramon (Fundació Universitat de Lleida) fundació@udl.cat

Rosa Farreny Prat (Fundació Universitat de Lleida)

Tània Fontova Vidal (Tècnica de comunicació de l'INDEST) indest@udl.cat

Lloc: Campus de Cappont, Edifici del Centre de Cultures i Cooperació Transfronterera (CCCT), Escola Politècnica Superior (EPS) i Edifici Polivalent.

Els Eixos Temàtics – Los Ejes Temáticos – The Topics

ET1. Activitat Socioeconòmica i Territorial Sostenible

L'objectiu d'aquest eix temàtic és l'estudi interdisciplinari de la sostenibilitat de les diverses accions socials, econòmiques, jurídiques, comunicatives, polítiques, històriques, lingüístiques, patrimonials, educatives, turístiques, etc. que es poden dur a terme sobre una comunitat o un territori. La sostenibilitat no té únicament un aspecte mediambiental i ecològic, sinó també social. Per tant, esdevé necessària la interrelació entre els dos aspectes esmentats per tal de tenir una activitat socioeconòmica i territorial sostenible.

ET2. Mobilitats, Transicions i Relacions Socials

Aquest eix temàtic se centra en l'estudi dels processos socials, econòmics, històrics, jurídics, comunicatius, educatius, tecnològics i culturals que comporten els desplaçaments geogràfics dels individus amb diferents finalitats, des del desplaçament forçat per una situació de conflicte bèl·lic fins al turisme, passant per altres circumstàncies de mobilitat com poden ser la migració econòmica o la mobilitat acadèmica de l'estudiantat.

ET3. Societat del Lleure i Consum Cultural

Dins d'aquest eix es vol incloure la recerca teòrica i aplicada relacionada amb l'ampli ventall d'activitats humanes que formen part del que podríem definir com a societat o cultura del lleure, incloent la comunicació, la literatura, les arts visuals, el turisme, la història, l'educació, activitats culturals, informals i virtuals, l'esbarjo urbà i rural, l'esport i les activitats a l'aire lliure o els esdeveniments festius. El lleure té un context social i, per tant, cal estudiar-lo en relació als elements polítics, socials, educatius, econòmics, jurídics, lingüístics i culturals que conformen aquest context.

ET4. Generacions: infància, joventut i envelliment

L'objectiu d'aquest eix temàtic és l'estudi interdisciplinari dels estadis de la vida, des dels seus aspectes econòmics, jurídics, comunicatius, lingüístics, històrics, tecnològics, socials, culturals i educatius. La infància, la joventut i l'envelliment són uns processos i una situació comuna a la nostra societat de present i de futur. Per tant, l'estudi dels components generacionals d'un grup humà esdevé una necessitat socioeconòmica, cultural i educativa en pro del desenvolupament social i territorial.

ET1. Actividad Socioeconómica y Territorial Sostenible

El objetivo de este eje temático es el estudio interdisciplinar de la sostenibilidad de las diversas acciones sociales, económicas, jurídicas, comunicativas, políticas, históricas, lingüísticas, patrimoniales, educativas, turísticas, etc. que se pueden llevar a cabo sobre una comunidad o un territorio. La sostenibilidad no tiene únicamente un aspecto medioambiental y ecológico, sino también social. Por lo tanto, se hace necesaria la interrelación entre los dos aspectos mencionados para tener una actividad socioeconómica y territorial sostenible.

ET2. Movilidades, Transiciones y Relaciones Sociales

Este eje temático se centra en el estudio de los procesos sociales, económicos, históricos, jurídicos, comunicativos, educativos, tecnológicos y culturales que conllevan los desplazamientos geográficos de los individuos con diferentes finalidades, desde el desplazamiento forzado por una situación de conflicto bélico hasta al turismo, pasando por otras circunstancias de movilidad como pueden ser la migración económica o la movilidad académica de los estudiantes.

ET3. Sociedad del Ocio y Consumo Cultural

Dentro de este eje se quiere incluir la investigación teórica y aplicada relacionada con el amplio abanico de actividades humanas que forman parte de lo que podríamos definir como sociedad o cultura del ocio, incluyendo la comunicación, la literatura, las artes visuales, el turismo, la historia, la educación, actividades culturales, informales y virtuales, el esparcimiento urbano y rural, el deporte y las actividades al aire libre o los eventos festivos. El ocio tiene un contexto social y, por tanto, hay que estudiarlo en relación a los elementos políticos, sociales, educativos, económicos, jurídicos, lingüísticos y culturales que conforman este contexto.

ET4. Generaciones: Infancia, Juventud y Envejecimiento

El objetivo de este eje temático es el estudio interdisciplinar de los estadios de la vida, desde sus aspectos económicos, jurídicos, comunicativos, lingüísticos, históricos, tecnológicos, sociales, culturales y educativos. La infancia, la juventud y el envejecimiento son unos procesos y una situación común en nuestra sociedad de presente y de futuro. Por lo tanto, el estudio de los componentes generacionales de un grupo humano se convierte en una necesidad socioeconómica, cultural y educativa en pro del desarrollo social y territorial.

T1. Sustainable Socio-economic and Territorial Activity

The objective of this topic is the interdisciplinary study of the sustainability of the various social, economic, legal, communicative, political, historical, linguistic, heritage, educational, tourist actions, among others, that can be carried out in a community or territory. Besides the environmental and ecological aspect, sustainability has a social aspect. The interrelation between those two aspects is therefore necessary to achieve sustainable socio-economic and territorial activity.

T2. Mobilisations, Transitions and Social Relations

This topic focuses on the study of the social, economic, historical, legal, communicative, educational, technological and cultural processes that lead to the geographical movement of individuals for different reasons, including forced displacement due to armed conflict, to tourism, student mobility and economic migration.

T3. Leisure Society and Cultural Consumption

Included within this topic is theoretical and applied research on a wide range of human activities that are part of what could be defined as a leisure society or culture, including communication, literature, visual arts, tourism, history, education, informal and virtual cultural activities, urban and rural recreation, sport and outdoor activities or festive events. Leisure has a social context and, therefore, must be studied in relation to the political, social, educational, economic, legal, linguistic and cultural elements that make up this context.

T4. Generations: Childhood, Youth and Aging

The objective of this topic is the interdisciplinary study of the stages of life, from its economic, legal, communicative, linguistic, historical, technological, social, cultural and educational aspects. Childhood, youth and aging are processes and a situation that is common to our present and future societies. Therefore, the study of the generational components of a human group becomes a socio-economic, cultural and educational need for social and territorial development.

Programa:

23 de novembre

8.30 Registre d'assistents, recollida del dossier i programa

9.00 – 9.30 Acte inaugural amb la presència del Mgfc. Sr. Roberto Fernández, Rector de la Universitat de Lleida i del Director de l'INDEST el Dr. Fidel Molina-Luque

9.30 – 10.30 Conferència marc del primer eix temàtic *Activitat socioeconòmica i territorial sostenible* a càrrec de Emanuele Felice

10.30 – 11.00 Descans i coffee break

11.00 – 13.30 Sessions paral·leles dels quatre eixos temàtics

15.00 – 16.00 Conferència marc del segon eix temàtic *Mobilitats, transicions i relacions socials* a càrrec d'Adrian Blackledge

16.00 – 18.00 Sessions paral·leles dels quatre eixos temàtics

18.30 Visita de grup al Museu Diocesà de Lleida i posterior tast de vins a càrrec de La Vinya Els Vilars d'Arbeca i petit aperitiu a l'edifici del Rectorat

24 de novembre

8.30 Registre d'assistents, recollida del dossier i programa

9.00 – 10.00 Conferència marc del tercer eix temàtic *Societat del lleure i consum cultural* a càrrec de Gabriele Cappai

10.00 – 11.30 Sessions paral·leles dels quatre eixos temàtics

11.30 – 12.00 Descans i coffee break

12.00 – 13.00 Conferència marc del quart eix temàtic *Generacions: infància, joventut i envelliment* a càrrec de Carmen Leccardi

13.00 – 14.00 Taula rodona amb els ponents de les conferències marc dels eixos temàtics del I Congrés Internacional INDEST: Desenvolupament Social i Territorial. L'acte de Cloenda de la Taula Rodona anirà a càrrec del Sotsdirector de l'INDEST el Dr. Josep Maria Cots Caimons

Lugar: Campus de Cappont, Edificio del Centro de Culturas y Cooperación Transfronteriza (CCCT), Escuela Politécnica Superior (EPS) i Edificio Polivalente.

Programa:

23 de noviembre

8.30 Registro de asistentes, recogida del dossier y programa

9.00 – 9.30 Acto inaugural con la presencia del Mgfco. Sr. Roberto Fernández, Rector de la Universidad de Lleida y Director del INDEST el Dr. Fidel Molina-Luque.

9:30 – 10.30 Conferencia marco del primer eje temático *Actividad socioeconómica y territorial sostenible* a cargo de Emanuele Felice

10.30 – 11.00 Descanso y coffee break

11.00 – 13.30 Sesiones paralelas de los cuatro ejes temáticos

15.00 – 16.00 Conferencia marco del segundo eje temático *Movilidades, transiciones y relaciones sociales* a cargo de Adrian Blackledge

16.00 – 18.00 Sesiones paralelas de los cuatro ejes temáticos

18.30 Visita de grupo en el Museo Diocesano de Lleida y posterior degustación de vinos a cargo de La Viña Los Vilars de Arbeca y pequeño aperitivo en el edificio del Rectorado

24 de noviembre

8.30 Registro de asistentes, recogida del dossier y programa

9.00 – 10.00 Conferencia marco del tercer eje temático *Sociedad del ocio y consumo cultural* a cargo de Gabriele Cappai

10.00 – 11.30 Sesiones paralelas de los cuatro ejes temáticos

11.30 – 12.00 Descanso y coffee break

12.00 – 13.00 Conferencia marco del cuarto eje temático *Generaciones: infancia, juventud y envejecimiento* a cargo de Carmen Leccardi

13.00 – 14.00 Mesa redonda con los ponentes de las conferencias marco de los ejes temáticos del I Congreso Internacional INDEST: Desarrollo Social y Territorial. El acto de clausura irá a cargo del Sotsdirector del INDEST el Dr. Josep Maria Cots Caimons

Venue: Campus of Cappont from University of Lleida, Centre of Cultures and Cross-Border Cooperation (CCCT) building, Polytechnic School Building and multipurpose Building (Polivalent).

Program:

November 23rd

8.30 am Attendee accreditation register communications and collection of the Conference pack and materials

9.00 - 9.30 am Opening Ceremony with the Magnificent Mr. Roberto Fernández, Rector of the University of Lleida and Director of INDEST, Dr. Fidel Molina-Luque

9:30 - 10:30 am Plenary lecture of the first topic *Sustainable socio-economic and territorial activity* by Emanuele Felice

10.30 - 11.00 am Coffee break

11.00 am - 13.30 pm Parallel sessions of the four topics

3.00 – 4.00 pm Plenary lecture of the second topic *Mobilisations, transitions and social relations* by Adrian Blackledge

4.00 - 6.00 pm Parallel sessions of the four topics

6.30 pm Guided tour group to the Diocesan Museum of Lleida and later a wine tasting presented by La Vinya The Vilars of Arbeca and small appetizer at Rectorat building.

November 24th

8.30 am Attendee accreditation register communications and collection of the Conference pack and materials

9.00 - 10.00 am Plenary lecture of the third topic *Society of leisure and cultural consumption* by Gabriele Cappai

10.00 - 11.30 am Parallel sessions of the four topics

11.30 am – 12.00 noon Coffee break

12.00 - 1.00 pm Plenary lecture of the fourth topic *Generations: childhood, youth and aging* by Carmen Leccardi

I Congrés Internacional de l'INDEST: Desenvolupament Social i Territorial

1.00 - 2.00 pm Round table with the speakers of the plenary lectures of the four topics of the First INDEST International Conference on Social and Territorial Development. The Closing ceremony will be in charge of Sotsdirector of INDEST Dr. Josep Maria Cots.

I Congrés Internacional de l'INDEST: Desenvolupament Social i Territorial

Horari dijous 23 de nov. MATÍ	ET1. Activitat socioeconòmica i territorial sostenible (Autors. <i>Títol com.</i>) Edifici EPS. Aula 1.04	ET2. Mobilitats, transicions i relacions socials (Autors. <i>Títol com.</i>) Edifici EPS. Aula 0.01	ET3. Societat del lleure i consum cultural (Autors. <i>Títol com.</i>) Edifici EPS. Aula 0.02	ET4. Generacions: infància, joventut i envelliment (Autors. <i>Títol com.</i>) Edifici EPS. Aula 0.05
8.30 h	Registre d'assistents, comunicacions i recollida del dossier i el material del Congrés. Edifici CCCT. Hall (entrar per porta de la Biblioteca del Campus Cappont)			
9.00 – 9.30	Inauguració: obertura a càrrec del Mgc. Sr. Roberto Fernández, Rector de la UdL. Intervencions del Sr. Fidel Molina, Director de l'INDEST Edifici CCCT. Auditori			
9.30 – 10.30	Conferència marc del primer eix temàtic <i>Activitat socioeconòmica i territorial sostenible</i> a càrrec de Emanuele Felice Edifici CCCT. Auditori			
10.30–11.00	Descans i <i>coffee break</i> al vestíbul i hall – Edifici del Centre de Cultures i Cooperació Transfronterera (CCCT)			
11 – 11:20 h	Joan Ganau i Jordi Montagut. <i>Diversitat religiosa, distribució i freqüentació dels llocs de culte a Lleida.</i>	Simposi (3 com.): <i>Language, inequalities and identity in Catalonia: an intersectional approach.</i> 1a. Victor Corona Villavicencio i David Block Allen. <i>Constructing Latino identity in Barcelona.</i> 2a. Eunice Romero. <i>Living Catalanness. Contestations and contributions from internal diversity and everyday experience of national belonging in Catalonia.</i> 3a. Lidia Gallego Balsà i David Block Allen. <i>“Why do they speak Spanish to me?”. The racialisation of language choice in Catalonia from the perspective of minority ethnic students at university.</i>	Aaron Rillo, Antoni Costes, Unai Sáez de Ocariz i Pere Lavega. <i>La formació dels conflictes en estudiants universitaris de ciències de l'activitat física i l'esport.</i>	Eduard Vaquero Tió, M. Àngels Balsells Bailón, Jordi L. Coiduras Rodríguez, Joan Ballesté Almacellas, Àngels Adrover Villanueva i M. Alba Forné Samitier. <i>La situació de la salut mental d'infants i joves de la ciutat de Lleida: aportacions de l'Observatori de la infància i l'adolescència.</i>
11.25 – 11.45	Ignasi Aldomà, Montserrat Guerrero i Josep Ramon Mòdol. <i>El reconeixement del patrimoni rural a Catalunya.</i>	2a. Eunice Romero. <i>Living Catalanness. Contestations and contributions from internal diversity and everyday experience of national belonging in Catalonia.</i> 3a. Lidia Gallego Balsà i David Block Allen. <i>“Why do they speak Spanish to me?”. The racialisation of language choice in Catalonia from the perspective of minority ethnic students at university.</i>	Enric Ormo i Pere Lavega. <i>El joc en el context de la guerra civil en les terres de ponent.</i>	Anna Peregrino Garvín. <i>La construcció de la resiliència familiar en el procés de reunificació familiar.</i>
11.50 – 12.10	Joan Ganau i Jaume Rutllant. <i>Cap a una geografia emocional. Instruments i metodologia per a la mesura objectiva de la percepció dels entorns urbans.</i>	3a. Lidia Gallego Balsà i David Block Allen. <i>“Why do they speak Spanish to me?”. The racialisation of language choice in Catalonia from the perspective of minority ethnic students at university.</i>	Estela Mariné-Roig, Eva Martín Fuentes i Natàlia Daries-Ramon. <i>Eventos generados por el usuario: un nuevo fenómeno a tener en cuenta.</i>	Sara Pérez-Hernando, Núria Fuentes-Peláez i Crescencia Pastor. <i>El apoyo social en la intervención grupal como facilitador del cambio en las familias del sistema de protección a la infancia: una revisión teórica.</i>
12.15 – 12.35	Eva Barallat, Sònia Malca, Mari Cruz Pérez-Yus i Sílvia Solé. <i>¿Es sostenible el trabajo del fisioterapeuta como lo hacemos hoy en día?</i>	Maria Sabaté Dalmau. <i>Language biographies among EMI lecturers: Entrepreneurial linguistic regimes and neoliberal ideologies.</i>	Nayra Llonch i Ramon Sistac. <i>La reconfiguració de les identitats locals a Catalunya (1990-2017). La seva manifestació a partir del joc i la festa, el patrimoni i el turisme, la llengua i la literatura, els mitjans i la publicitat, i l'associacionisme cultural.</i>	Joaquín Reverter-Masia, Álvaro de Pano, Rosa Arnau-Salvador i Vicenç Hernández-González. <i>Sedentarismo y condición física en mujeres mayores de 65 años en la ciudad de Lleida.</i>
12.40 – 13.00	Alba Cardil Forradellas i José Luis Gallizo Larraz. <i>¿Son eficaces los procedimientos concursales?</i>	Josep Maria Cots, Carme Rosell, Xavier Sabi, Ramon Saladrígues i Ana Vendrell. <i>Towards an efficiency analysis of multilingual workplaces: the cases of agro-industry and tourism.</i>	Carly Collins. <i>English as a leisure pursuit, ideology and inequality: a study in the context of Barcelona.</i>	Joaquín Reverter-Masia, Rosa Arnau-Salvador, Vicenç Hernández-González i Carme Jové-Deltell. <i>Estudio sobre niveles de actividad física y calidad de sueño en niños de Lleida.</i>
13.05 – 13.25	Manel Plana Farran. <i>Family Farms, Young Family farmers and Its contribution to Rural Development.</i>		Jesús Martí Esteller. <i>Impacto social de los eventos deportivos en el medio natural: una revisión sistemática.</i>	Paquita Sanvicén-Torné, Pere Lavega, Marc García, Teresa Torres, Toni Costes i Beatriz León. <i>Espais de socialització ciutadana de les persones de 0-12 anys en la gestió dels conflictes a la ciutat de Lleida.</i>
13.30 – 13.50				Paquita Sanvicén-Torné. <i>Fonts d'informació i interpretació de la realitat social en els universitaris d'ara. Un anàlisi estructural de tasques acadèmiques.</i>

I Congrés Internacional de l'INDEST: Desenvolupament Social i Territorial

Horari dijous 23 de nov. TARDA	ET1. Activitat socioeconòmica i territorial sostenible CCCT. Sala de Videoconferències	ET2. Mobilitats, transicions i relacions socials Polivalent. Aula 3.03	ET3. Societat del lleure i consum cultural Polivalent. Aula 2.12 Polivalent. Aula 2.13 - Simposi	ET4. Generacions: infància, joventut i envelliment Polivalent. Aula 3.07
15.00 – 16.00	Conferència marc del segon eix temàtic <i>Mobilitats, transicions i relacions socials</i> a càrrec d'Adrian Blackledge Edifici CCCT. Sala de Videoconferències			
16.00 – 16.20	Seminari (7 com.) sobre <i>El llegat mediàtic del Patrimoni Industrial</i> del Grup de Recerca Patrimoni Industrial de Jordi Martí Henneberg.	Jordi Suïls Subirà. <i>L'alteració del lligam entre comunitat i espai: un projecte de reincorporació.</i>	Daniel Paül Agustí. <i>Els impactes limitats dels museus en les ciutats. Un anàlisi a partir del cas de Brussel·les.</i>	Maricel Oró-Piqueras. <i>Ageing and Wisdom in Julian's The Lemon Table.</i>
16.25 – 16.45	<i>Estratègies de valorització del passat, present i futur del patrimoni industrial.</i> 1a. Glòria Clavera Ibañez. <i>Una base de dades integrada i interactiva com a instrument de difusió i anàlisi del conjunt del patrimoni industrial català.</i> 2a. Adrià San Jose Plana. <i>Identificació del patrimoni industrial català a través de tècniques de mineria de dades.</i>	Juan Agustín González. <i>Los temporeros provenientes de Europa del Este en las comarcas de Ponent.</i>	Natàlia Alonso Martínez, Emili Junyent Sanchez, Joan López Melción i Jordi Martínez Majoral. <i>Més de trenta anys de recerca i implicació amb el territori: l'impacte del projecte arqueològic i patrimonial de la Fortalesa d'Els Vilars d'Arbeca a la comarca de Les Garrigues, Catalunya (1985-2017).</i>	Núria Mina Riera. <i>Wisdom and Conscious Aging in Lorna Crozier's Poetry.</i>
16.50 – 17.10	3a. Teresa Navas Ferrer. <i>El model viari català com a expressió del procés d'industrialització, carreteres, accessibilitat i patrimoni territorial.</i>	Joan Manel Torres. <i>Què no és convivència a la ciutat?</i>	Joaquim Company Climent. <i>Atrapar al Rey, descobrir el Goya.</i>	Ieva Stoncikaite. <i>The Development of Wisdom and a Sense of Self in the Face of Death and Ageing in the Works of Erica Jong.</i>
17.15 – 17.35	4. Berenguer Gangolesls Alseda. <i>El llegat patrimonial català del cicle de la hidroelectricitat 1911-1935.</i>		Simposi-Col·loqui (5 com.) <i>Interpretació i aprofitament dels recursos patrimonials a Lleida.</i>	Emma Domínguez-Rué. <i>The Art of Doing Good. Ageing, creativity and wisdom in the Isabel Dalhousie Novels by Alexander McCall-Smith.</i>
17.40 – 18.00	5a. Carles Martí. <i>El reciclatge urbà com a criteri polític per valoritzar el patrimoni industrial.</i> 6a. Francisco Javier Fraga Cadórniga. <i>La reivindicació del patrimonio industrial como vía para la construcción de la identidad colectiva. Los movimientos sociales de los años setenta en el barrio de Sants, Barcelona.</i> 7a. Javier Rocamonde Lourido. <i>Un análisis de la relación entre la cooperación y los valores patrimoniales de los paisajes naturales.</i>		1a. Iván Rega Castro. <i>Lleida, la «ciudad invisible». Memoria y patrimonio “desaparecido”: factores para un mayor aprovechamiento de los recursos patrimoniales</i> 2a. Sofia Isus Barado, Marc Ballesté Escorihuela i Laia Giralte Morell. <i>Les festes del foc del solstici d'estiu als Pirineus. Del reconeixement de la UNESCO a un model de salvaguarda.</i> 3a. Isidro Puig Sanchís. <i>Piedras vivas, Hombres desconocidos. Hacia una catalogación de los recursos patrimoniales de la Lleida ilustrada del siglo XVIII</i> 4a. Clara Inmaculada López Basanta. <i>Les guies turístiques com a possibilitat de nous relats: estudi de dos casos.</i> 5a. Maria Antonia Argelich. <i>El paper del patrimoni immaterial en la creació d'un relat territorial: una manera d'enriquir el recorregut turístic de la Província de Lleida.</i> - De 16 h a 18 h Polivalent. Aula 2.13 – Simposi	Núria Casado Gual. <i>Lessons from a Dignus Old Poet: Insights on Ageing and Creativity through Joan Margarit's Late-Life Works.</i>
A partir de les 18.30 h...	Visita al Museu Diocesà de Lleida. Posteriorment a la visita, es tanca el dia amb un petit aperitiu i tast de vins de la Vinya Els Vilars d'Arbeca al Rectorat al passadís de la segona planta.			

I Congrés Internacional de l'INDEST: Desenvolupament Social i Territorial

Divendres 24 nov. MATÍ	ET1. Activitat socioeconòmica i territorial sostenible CCCT. Aula -1.02	ET2. Mobilitats, transicions i relacions socials CCCT. Sala de Videoconferències	ET3. Societat del lleure i consum cultural CCCT. Aula 0.16	ET4. Generacions: infància, joventut i envelliment CCCT. Aula 0.17
8.30 h	Registre d'assistents, comunicacions i recollida del dossier i el material del Congrés Edifici CCCT. Hall (entrar per porta de la Biblioteca del Campus Capped)			
9.00 – 10.00	Conferència marc del tercer eix temàtic <i>Societat del lleure i consum cultural</i> a càrrec de Gabriele Cappai Edifici CCCT. Sala de Videoconferències			
10.00 – 10.20	José Luis Gallizo Larraz, Jordi Moreno Gené i Mireia Sopena Canosa. <i>La integració vertical como herramienta para la mejora de la rentabilidad económica en el sector agroalimentario español.</i>	Simposi (5 com.) <i>Diversidad cultural en la sociedad y la educación.</i> 1a. Jordi Domingo, Olga Bernad i Núria Llevot. <i>Inmigración en España y sus impactos sociales y educativos.</i> 2a. Jordi Garreta, Mònica Macià i Rosa Benabarre. <i>La atención a la diversidad cultural en los centros escolares de primaria de Cataluña.</i> 3a. Mariona Farré, Mercè Sala i Teresa Torres. <i>Diversidad cultural y escuela en Cataluña: financiación y factores condicionantes de su dotación económica.</i>	Sabrina Damian, Pere Lavega i Carles Feixa. <i>La vivencia emocional que suscita la práctica de torres humanas en la colla de Los Castellans de Lleida.</i>	Yolanda Capdevila Tomàs, Olivia Dumitrina Nechita i Montserrat Casanovas Català. <i>Els joves universitaris com a usuaris de la tecnologia: les fonts d'Internet en l'àmbit acadèmic.</i>
10.25 – 10.45	Natàlia Daries Ramon, Eduard Cristóbal-Fransi, Berta Ferrer Rosell i Estela Mariné-Roig. <i>Turismo gastronómico: tipificación del turista que visita restaurantes de alta calidad.</i>	4a. Begoña Vigo Arrazola i Belén Dieste Gracia (Universidad de Zaragoza). Dennis Beach (Universidad de Gotemburgo, Suecia). <i>Diversidad cultural en la escuela e inclusión. Contradicciones y complejidades a partir de un estudio etnográfico en Aragón.</i> 5a. Joaquin Giró Miranda i Sergio Andrés Cabello (Universidad de La Rioja). <i>El reto de la educación y diversidad cultural en La Rioja.</i>	Queralt Prat, Oleguer Camerino i Pere Lavega. <i>Innovar en educación física en un centro de Lleida: competencias digitales y trabajo en equipo.</i>	Ainoa Mateos Inchaurredo, Aida Urrea Monclús, Juan Llanes, Robert Izquierdo i Maria Alba Forné. Gener@t . <i>Programa socioeducatiu per a la prevenció de la violència de gènere en parelles adolescents: implementació i avaluació.</i>
10.50 – 11.10	Yolanda Montegut Salla i Eduard Cristóbal-Fransi. <i>Desarrollo de las TIC en las cooperativas de fruta: análisis de su presencia en la web y redes sociales.</i>	De 10 a 11.30 h a la Sala de Videoconferències.	Gonzalo Gil Moreno de Mora, Estela Inés Fariás Torbidoni, Pere Lavega, Marta Catanyer, Sebastià Mas, Eloisa Lorente i Gemma Espigares. <i>Activitat física, salut i benestar 360 ° als Espais Naturals Protegits. Una primera aproximació a Espais de Catalunya.</i>	Aida Urrea Monclús, Maria Concepció Torres Sabaté, Eduard Vaquero Tió, Núria Fuentes-Peláez i Anna Badia Hernández. <i>Drets de la infància i ciutadania global a les facultats d'educació. Implementació i primers resultats.</i>
11.15 – 11.35	Manel Plana Farran. <i>Las DOP (Denominaciones de Origen Protegidas) y las IGP (Indicaciones Geográficas Protegidas) en la comercialización de productos agrarios.</i>		Estela Inés Torbidoni, Gil Gonzalo, Pere Lavega, Marta Catanyer, Sebastià Mas, Eloisa Lorente i Gemma Espigares. <i>Actividad física, salud y bienestar en los espacios naturales protegidos. ¿Qué tan activos son los visitantes de los espacios naturales protegidos a Cataluña?</i>	
11.30 – 12.00	Descans i <i>coffee break</i> al vestíbul i hall – Edifici del Centre de Cultures i Cooperació Transfronterera (CCCT)			
12.00 – 13.00	Conferència marc del quart eix temàtic <i>Generacions: infància, joventut i envelliment</i> a càrrec de Carmen Leccardi Edifici CCCT. Sala de Videoconferències			
13.00 – 14.00	Taula rodona amb els ponents de les conferències marc dels eixos temàtics del I Congrés Internacional INDEST: Desenvolupament Social i Territorial Edifici CCCT. Sala de Videoconferències La Cloenda de la Taula Rodona anirà a càrrec del Professor del Departament d'Anglès i Lingüística i Sotsdirector de l'INDEST el Dr. Josep Maria Cots Caimons.			

RESUMS DE COMUNICACIÓ

RESÚMENES DE COMUNICACIÓN

COMMUNICATION ABSTRACTS

ET1: Eix Temàtic 1. Activitat Socioeconòmica i Territorial Sostenible

Diversitat religiosa, distribució i freqüentació dels llocs de culte a Lleida. Joan Ganau (Universitat de Lleida) i Jordi Montagut (Universitat de Barcelona). Dijous, 23 de novembre, 11.00 – 11.20 Edifici EPS, Aula 1.04:

La xenofòbia i, més recentment, la islamofòbia s'han anat mostrant cada cop de forma més oberta i desacomplexada dins la societat catalana. Catalunya és un país amb una llarga tradició de moviments immigratoris, però des de fa segles que és una societat bàsicament catòlica.

La immigració procedent d'altres indrets de l'Estat espanyol va tenir problemes d'integració lingüística, però no religiosa. En canvi, els moviments immigratoris de començament del segle XXI han comportat un augment de la diversitat religiosa en la nostra societat. Les actituds respecte als nou arribats han evolucionat. De ser ignorats han passat a ser contemplats com un perill per a la convivència. La realitat, però, és que amb prou feines hem estat capaços d'aixoplugar les diferents creences i cultes religiosos de la immigració. La convivència es basa encara massa en la ignorància de l'"altre" i molt poc en l'acceptació de la diferència.

El present estudi pren com a cas d'estudi la ciutat de Lleida. Després de fer un cens exhaustiu dels diversos llocs de culte existents, es comptabilitza el nombre de practicants que assisteixen als cultes religiosos que se celebren a la ciutat. Com era d'esperar, les facilitats per a la religió catòlica són superiors a altres religions. Els resultats superen, però, les expectatives inicials i mostren com, malgrat Lleida continua sent una ciutat de "majoria" catòlica, l'assiduitat als cultes religiosos és ben bé una altra.

La ubicació dels llocs de culte d'altres religions ha estat objecte d'un gran debat en els darrers anys, no exempt de polèmiques. La realitat és, però, tossuda i l'estudi mostra com les religions no-catòliques presenten una vitalitat i una pràctica entre els fidels que té ben poc a veure amb les polítiques públiques per atendre les necessitats d'espais per a una i altres religions.

El reconeixement del patrimoni rural a Catalunya. Ignasi Aldomà, Montserrat Guerrero i Josep Ramon Mòdol. Dijous, 23 de novembre, 11.25 – 11.45 Edifici EPS, Aula 1.04:

El patrimoni rural, entès en tota la seva diversitat i tipologia d'actius tangibles o intangibles, presenta una notable riquesa i singularitat enfront al patrimoni urbà. El patrimoni natural i cultural d'un territori aporta uns inputs que contribueixen a la dinamització econòmica i social de les àrees rurals, en la mesura enriqueixen la vida social i serveixen de base a la generació d'activitats econòmiques. A més a més contribueixen al benestar i l'equilibri i riquesa mediambientals col·lectius. Tanmateix, els patrimonis rurals presenten un nivell de reconeixement molt limitat que es tradueix també en una nivell d'aprofitament i un impacte econòmic i social reduït. Una de les maneres d'avaluar-ne el reconeixement i la incidència passa per conèixer la freqüentació, però no existeix un recompte oficial o oficiós per cadascun dels bens patrimonials. Les referències dels patrimonis dins les xarxes socials més populars,

com pot ser *Tripadvisor*, i altres indicadors permeten fer-se una idea del nivell de reconeixement patrimonial. La ponència revisa aquests elements que constitueixen una part d'un estudi més general en el qual es parteix de la delimitació dels diversos elements patrimonials, que es contrasta amb la seva respectiva freqüentació i nivell d reconeixement amb la finalitat de desenvolupar estratègies de promoció patrimonial dels àmbits rurals.

Cap a una geografia emocional. Instruments i metodologia per a la mesura objectiva de la percepció dels entorns urbans. Joan Ganau i Jaume Rutllant (Universitat de Lleida). Dijous, 23 de novembre, 11.50 – 12.10 Edifici EPS, Aula 1.04:

La relació emocional de les persones amb el seu entorn és un camp d'estudi que pren una rellevància creixent amb el reconeixement científic del fet que les emocions estan intrínsecament relacionades amb el nostre pensament racional, les nostres decisions i la nostra salut. La geografia no ha estat absent d'aquest debat. Ja des dels anys 1960s diferents autors hi van fer aproximacions des de la geografia de la percepció o els mapes mentals. Va ser, però, a partir del *gir emocional* dels anys 2000 quan es començà a parlar explícitament i extensa d'emocions en la literatura geogràfica.

Ara bé, la mesura de les emocions és gran un repte metodològic. Les aproximacions qualitatives han estat freqüents però –sense qüestionar el seu valor– han mostrat els seus límits en l'expressió objectiva i cartogràfica dels resultats. En els darrers anys, s'ha avançat en l'intent de mesurar de quantitativament les emocions mitjançant la neurociència i els biosensors. Avui disposem de dispositius electrònics que podem dur a sobre –els anomenats *wearables*– que ens ofereixen noves possibilitats a l'hora de mesurar els canvis fisiològics associats als estats emocionals. Alhora podem geolocalitzar aquests canvis i, per tant, representar-los en un mapa.

Aquesta comunicació presenta una recerca en què s'han analitzat diversos dispositius tot valorant la seva capacitat per registrar dinàmicament les variables fisiològiques relacionades amb els estats emocionals. La base empírica s'ha centrat en les respostes de diverses persones en entorns urbans de Lleida. Els resultats obtinguts han permès fer algunes cartografies prometedores per mesurar objectivament les percepcions subjectives del nostre entorn.

Es tracta, en definitiva, de fixar unes bases metodològiques que han de permetre futures anàlisis de les correlacions entre espais i estats emocionals. Una extensió de la recerca que, sens dubte, requerirà un treball interdisciplinari entre ciències socials i biomèdiques, entre altres.

¿Es sostenible el trabajo del fisioterapeuta como lo hacemos hoy en día? Eva Barallat, Sònia Malca, Mari Cruz Pérez-Yus i Sílvia Solé. Dijous, 23 de novembre, 12.15 – 12.35 Edifici EPS, Aula 1.04:

Los trastornos musculoesqueléticos relacionados con el trabajo (TMET) son aquellos que surgen de las actividades ocupacionales (Forde, Punnett y Wegman) y que provocan en los trabajadores quejas por tensión, fatiga localizada, malestar o dolor que no desaparece después del descanso nocturno. Entre estos trastornos, los más frecuentes son los localizados en cuello y extremidades superiores, hablando así de TMOLCES o trastornos musculoesqueléticos de origen laboral en cuello y extremidades superiores.

El colectivo de fisioterapeutas está en riesgo de sufrir este trastorno pero no existe documentación sobre las tasas de prevalencia y los factores de riesgo concretos. Este estudio pretende determinar la prevalencia de TMOLCES en los fisioterapeutas de Cataluña, sus áreas anatómicas más afectadas, así como la correlación entre estos trastornos y los aspectos demográficos y laborales. Esta prevalencia influye en la calidad y duración de la práctica profesional de los fisioterapeutas, con los costes económicos consiguientes sobre el sistema sanitario.

¿Son eficaces los procedimientos concursales? Alba Cardil Forradellas i José Luis Gallizo Larraz. Dijous, 23 de novembre, 12.15 – 12.35 Edifici EPS, Aula 1.04:

Tras la entrada en vigor de la Ley Concursal 22/2003, 9 de julio, la figura del concurso de acreedores constituye el procedimiento único legal cuya declaración procede respecto de cualquier deudor en caso de estado de insolvencia actual. El deudor, por consiguiente, no es capaz de atender a sus compromisos de pago exigibles, siendo incluso viable desde un punto de vista operativo. Desde un primer momento, conviene precisar que existe un error social de concepto que, por lo general, lleva a distorsionar el verdadero presupuesto de insolvencia y a abocarlo directamente a la quiebra o la liquidación. Existe un estigma social y empresarial que presupone que el deudor ha fracasado, provocando que el mismo empresario recurra a este mecanismo en última instancia.

No obstante, al margen de esta consideración, el concurso de acreedores pretende ser una herramienta que ayude a refloatar a empresas en situaciones inviables desde un punto de vista financiero y que favorezca las inciertas expectativas de los acreedores en una certeza razonable de cobro de una cantidad más reducida o sujeta a una mayor espera.

Sin embargo, el procedimiento concursal español concluye en un alto número de casos en la liquidación, de modo que los acuerdos de refinanciación en la fase pre-concursal resultan determinantes para la reestructuración financiera de las empresas. No obstante, conviene destacar que la dificultad para alcanzar acuerdos deriva no tanto de la falta de voluntad de las partes, sino de ciertas rigideces existentes en la normativa concursal y pre-concursal, que generan inseguridad en concursados y acreedores. El objetivo es que el concurso no sea la

antesala del cese definitivo de la actividad y tratar si el procedimiento concursal es realmente eficaz.

Family Farms, Young Family Farmers and Its contribution to Rural Development.

Manel Plana Farran. Dijous, 23 de novembre, 13.05 – 13.25 Edifici EPS, Aula 1.04:

The farms and farming businesses sector is basically supported on family businesses and on intergenerational succession (Mishra and El-Osta, 2007). Family farms represent one of the essential elements that characterises family businesses as a whole, the intense relationship with their more immediate socio-employment and economic environment. The primary sector is represented by farms, most of which are family concerns and they face various challenges, such as the continuity of the business and the inclusion of the young members of the family.

The figures gleaned from Eurostat show that there is a total of 10,481,000 farms in the EU-28. The 96% are worked either solely by family members or they do most of the work. The inclusion of young people on family farms is a key element for their survival and continuity. According to Eurostat the number of farm holdings in Spain is 965.000, most of them with only family workers or the majority of family workers involved in regular labour force, 96 %. These figures point out that family farms represent the extent model in agriculture business. The inclusion of young people on family farms is a key element for their survival and continuity. The European Council of Young Farmers (CEJA) and the European Family Business (EFB) state similarly with regard to family farms and farming businesses.

Family farms illustrate a great capacity of resiliency though represent the weak link in agro-food chain. Succession and continuity represent a key challenge to this type of economic activity and the values that characterise them. The European Commission agrees on this last aspect and looks more deeply at the values and traditions associated with this type of family business. Ageing and continuity in farms holdings represent an issue to deal with not only for policy makers but whole society.

Seminari-simposi (7 com.): ***El llegat mediàtic del Patrimoni Industrial*** del Grup de Recerca *Patrimoni Industrial* de Jordi Martí Henneberg. Dijous, 23 de novembre, 16.00 – 18.00 CCCT. Sala de Videoconferències

El títol proposat al conjunt de comunicacions és: *Estratègies de valorització del passat, present i futur del patrimoni industrial*. El seminari presentarà diferents maneres d'afrontar l'estudi del patrimoni industrial. Les diferents comunicacions volen reivindicar el paper del patrimoni industrial com un recurs actiu d'estudi de les humanitats i de la geografia econòmica així com un recurs potencial d'activitat i territorialitat. Quines estratègies de valorització es presenten amb les ponències?

Passat: Contextualitzar el patrimoni industrial en el seu sistema territorial sincrònic. El patrimoni industrial és el llegat constructiu de l'activitat industrial passada i el seu anàlisi

permet entendre els aspectes socials, culturals i econòmics del sistema territorial de referència.

Present: Realitzar una revisió crítica del marc legal vigent, oferint noves perspectives i adaptacions normatives que millorin el reconeixement del patrimoni industrial. Una catalogació completa del patrimoni industrial pot afavorir la seva comprensió global alhora que contribuir en l'acció contra la degradació i la desaparició d'elements rellevants.

Futur: Apostar pel valor d'ús i de territorialitat dels espais industrials. Davant la degradació de certs espais industrials la població activa reivindica la seva recuperació amb propostes de reconversió d'usos i de noves titularitats.

1. Una base de dades integrada i interactiva com a instrument de difusió i anàlisi del conjunt del patrimoni industrial català. Glòria Clavera Ibañez:

Un inventari és una eina de localització, identificació i valorització dels recursos culturals així com una eina per a la investigació i la gestió de la seva salvaguarda. Partint de la concepció de Patrimoni Cultural com a recurs viu i associat al capital cultural i social del territori on es troba, un inventari ha de poder transmetre en major mesura les idees d'origen, procés i transformació associades al propi recurs. És per això que un inventari s'entén com un instrument evolutiu, que ha de permetre introduir ajustos i facilitar la gestió des dels professionals museístics e investigadors juntament amb la comunitat local.

Amb aquesta perspectiva, si es pretén inventariar el Patrimoni Industrial cal tractar-lo no únicament com a recurs material sinó també prendre en consideració els aspectes socials, culturals i econòmics del seu sistema territorial sincrònic, així com contextualitzar-lo en el sistema territorial present. El patrimoni industrial és un recurs actiu d'estudi de les humanitats i de la geografia econòmica, així com un recurs potencial d'activitat i territorialitat en present.

Per tot això, cal tenir en compte la vessant immaterial del patrimoni industrial en el seu inventariat, doncs ajudarà a entendre les dinàmiques que el van generar així com vincular l'espai industrial amb les noves necessitats de la comunitat on es troba. Cal realitzar una revisió crítica dels inventaris existents, oferint noves perspectives i adaptacions que millorin el seu reconeixement. A la vegada desenvolupar una catalogació completa del patrimoni industrial que afavoreixi la seva comprensió i estudi global i que contribueixi en l'acció contra la degradació i la desaparició d'elements rellevants.

2. Identificació del patrimoni industrial català a través de tècniques de mineria de dades. Adrià San Jose Plana:

En aquesta comunicació exposarem els procediments duts a terme per l'equip del projecte RecerCaixa per a identificar i classificar el patrimoni industrial Català. En particular ens centrarem a explicar com vam superar els següents dos esculls que ens vam trobar en el transcurs d'aquest projecte:

1) A fi de fomentar l'estudi del llegat cultural català, la Generalitat va promoure des del 1982 un seguit d'iniciatives que van resultar en la creació d'un inventari de patrimoni arquitectònic

de Catalunya. Avui en dia, aquest inventari conté aproximadament 28,000 monuments –o parts aïllades d'aquests– d'interès artístic, històric o arquitectònic. Ens interessaria determinar quins d'aquests són monuments industrials. Com podríem fer-ho?

2) Suposant que el problema anterior està respost, i que, per tant, tenim identificats els monuments industrials catalans, ens agradaria ara poder subclassificar-los en funció de l'activitat econòmica realitzada. Quina regla podríem crear per tal de subclassificar-los correctament –o amb un error raonable– de forma automàtica?

3. El model viari català com a expressió del procés d'industrialització, carreteres, accessibilitat i patrimoni territorial. Teresa Navas Ferrer:

No és arriscat afirmar que la constitució de la xarxa de carreteres a Catalunya va obeir a un model viari propi que començà esperonat per la planificació estatal però que ben aviat es va veure condicionat per les circumstàncies pròpies de la seva economia territorial. Des de finals del darrer terç del segle XVIII, les peticions per millorar la xarxa de comunicacions existent basada en els camins tradicionals sorgiren d'agents diversos que procedien tant dels municipis que participaven activament del trànsit comercial, dels nuclis en procés d'industrialització com dels protagonistes de l'esfera del transport. El lideratge de Barcelona va ser indubtable en la successió de plans viaris que en una primera etapa foren, de manera evident, la transposició a infraestructures d'una radiografia de l'activitat econòmica del territori que va tenir en compte l'estructura de la circulació comercial llargament consolidada. Començava, així, la xarxa bàsica a escala catalana com a expressió de la primera industrialització. La potència dels nous eixos definits pel saber tècnic de l'enginyeria de camins van esdevenir els canals d'una nova comunicació que es completà amb un segon moment de planificació més madura corresponent a la xarxa de carreteres secundàries de les darreres dècades del segle XIX, servidora de petits nodes industrials disseminats. La identificació de la interacció ineludible entre carreteres i territori va portar a reflexionar sobre el paper fonamental de les vies en l'assoliment d'un equilibri territorial que es va convertir, ja en ple segle XX, en una veritable acció de govern destinada a estendre la civilització per tota la geografia catalana. D'aquesta manera, les noves vies amb el seu efecte creixent d'absorció de mobilitats, van anar transformant la matriu territorial heretada amb la seva configuració tradicional d'assentaments, usos i activitats. Avui, la xarxa de carreteres bàsica, comarcal i local de Catalunya cal considerar-la com un dels components essencials del seu patrimoni d'accessibilitat territorial.

4. El llegat patrimonial català del cicle de la hidroelectricitat 1911-1935. Berenguer Gangolells Alseda:

En aquesta ponència s'exposarà el context que va propiciar la irrupció de la hidroelectricitat al panorama català al 1911 i fins al 1935 per part de capital i tecnologia estrangera, i en particular de l'enginyer Frederick Stark Pearson, així com la infraestructura construïda en aquest període que avui en dia constitueix un important llegat patrimonial.

El context elèctric de la Barcelona del 1911 es pot resumir en un context on la poca demanda elèctrica existent es servia amb centrals tèrmiques a carbó que no eren competitives, no

permetien desplaçar les altres fonts energètiques ni tenien garantia de preu o subministrament.

En aquest context, la tecnologia i el capital estranger van irrompre sobtadament a Catalunya, fonamentalment de la mà de l'enginyer nord-americà Frederick Stark Pearson, emmarcats en un projecte d'electrificació global. Tres empreses, la canadenca Barcelona Traction Light and Power Company, la francesa Compagnie Générale d'Électricité, i la Catalana de Gas y Electricidad (CGE), van impulsar projectes desenvolupaments hidroelèctrics de gran magnitud als Pirineus amb la intenció de revolucionar el mercat energètic no només de Barcelona sinó de tot Catalunya gràcies a una nova font energètica que havia de proporcionar electricitat econòmica en abundància i no només desplaçar altres fonts com el gas o el carbó de la indústria i els serveis urbans, sinó permetre una major ritme d'industrialització.

Entre totes tres empreses van arribar a construir fins a 12 grans aprofitaments hidroelèctrics a les conques de la Noguera Pallaresa, del Flamisell i del riu Éssera, aquest últim al Pirineu aragonès. Alhora, van construir grans xarxes territorials de transport elèctric en alta tensió i van estendre i interconnectar les xarxes de distribució comarcal i urbana de bona part del territori urbà i industrial de Catalunya, constituint un ric patrimoni industrial molt del qual encara avui està en servei.

5. El reciclatge urbà com a criteri polític per valoritzar el patrimoni industrial. Carles Martí:

El concepte de reciclatge és un dels criteris polítics possibles per al tractament del patrimoni industrial en el marc dels debats sobre l'organització urbana i els usos del territori.

La comunicació presenta el concepte lligat a la idea general de sostenibilitat i més concretament el situa com el punt de trobada entre la voluntat de conservació patrimonial i la necessitat de minimitzar el consum de territori per a activitats urbanes. També recorre els seus condicionants i les seves implicacions com a criteri polític, a partir de l'exemple de tres casos concrets: les xemeneies de Sant Adrià del Besòs, el Born i el programa de fàbriques de creació de Barcelona.

6. La reivindicación del patrimonio industrial como vía para la construcción de la identidad colectiva. Los movimientos sociales de los años setenta en el barrio de Sants, Barcelona. Francisco Javier Fraga Cadórniga:

El objetivo del artículo es reflexionar sobre el papel que desempeñó la puesta en valor del patrimonio industrial en el contexto del movimiento de reivindicación social de los años setenta en el barrio de Sants.

El robusto tejido asociativo y vecinal, articulado sobre todo alrededor del Centro Social de Sants evoluciona entre los años 70 y 80 para pasar de la oposición a proyectos puntuales con un fuerte impacto en el territorio (como el paso elevado por la plaza de Sants) a desarrollar un discurso más completo, basado en un análisis de la situación socioeconómica y urbana con una notable capacidad propositiva y creativa. Enmarcada en esta reflexión, la actitud ante el rico

patrimonio industrial del barrio también condiciona esta construcción y posterior evolución, que veremos mediante la comparación de dos casos:

"Volem tota La España Industrial": los terrenos de la antigua fábrica textil eran calificados como área de edificación de viviendas. La campaña vecinal desarrollada entre 1973 y 1985 se centra en su modificación para obtener espacio público y equipamientos, dejando el aspecto patrimonial en un segundo plano.

"Recuperem tot el Vapor Vell": en la negociación del Plan Especial de Reforma Interior, además de cuestionarse la oportunidad de la apertura de la calle Güell, las entidades apelaban al valor patrimonial del conjunto en la historia urbana del barrio.

Para ello, se procederá al análisis de la documentación producida por los movimientos (boletines informativos, campañas de difusión y crónicas de asambleas), el impacto en la opinión pública (a través fundamentalmente de La Vanguardia y El Periódico) y la comparación de la evolución de los instrumentos normativos.

7. Un análisis de la relación entre la cooperación y los valores patrimoniales de los paisajes naturales. Javier Rocamonde Lourido:

La intuición de partida de esta investigación sostiene que los períodos de crisis de algunos paisajes industriales son la manifestación de un desequilibrio en el modelo de cooperación de los agentes que los producen. Para comprobar en qué medida esto es cierto se recurre al análisis comparativo de varios casos de estudio vinculados al río Llobregat.

Esta investigación parte de la intuición de que existe una reciprocidad entre el auge de los valores patrimoniales del paisaje y la tendencia a la cooperación de su modelo de gobernanza. A la inversa, los modelos donde prevalece la competencia, aislamiento o enfrentamiento de los agentes, generan una serie de patologías, que repercuten en el deterioro del paisaje o en su privatización en favor de una minoría.

Para comprobar en qué medida esto es cierto recorro al análisis comparativo de algunos paisajes industriales en el ámbito de influencia del río Llobregat, un recurso común próximo y bien conocido, que a lo largo de la historia ha demostrado gran capacidad de articulación territorial. Elijo una muestra heterogénea y representativa de tres casos de estudio vinculados al río: el Canal de la Infanta, las Colonias Textiles del Baix Berguedà y el recinto industrial de Can Batlló.

El análisis de la evolución de estos tres escenarios y el rol de los distintos agentes involucrados, decanta una serie de diagramas de cooperación que permiten extraer algunas conclusiones que verifican y matizan la hipótesis de partida.

La integración vertical como herramienta para la mejora de la rentabilidad económica en el sector agroalimentario español. José Luis Gallizo Larraz, Jordi

Moreno Gené i Mireia Sopena Canosa. Divendres, 24 de novembre, 10.00 – 10.20 CCCT, Aula - 1.02:

El objetivo del trabajo consiste en averiguar si la integración vertical hacia atrás, llevada a cabo por empresas del sector agroalimentario español durante los años de crisis financiera, supone una estrategia que permita mejorar de la rentabilidad económica del sector. Para ello se han analizado un total de 3.955 empresas del sector durante el periodo 2011-2015, lo que incluye una fase avanzada de la crisis financiera y el inicio de la recuperación económica. Los datos utilizados en el estudio han sido extraídos de la base de datos SABI, y la identificación de las empresas objeto de estudio se ha llevado a cabo mediante la clasificación de actividades económicas que facilita el INE. La relación entre las variables incluidas en el estudio ha sido definida mediante un modelo de regresión lineal múltiple estimada por mínimos cuadrados ordinarios. Los resultados indican que no se puede afirmar que la integración vertical hacia atrás genere una mejora en la rentabilidad económica para el periodo objeto de estudio. Por otro lado, variables como la eficiencia en costes, la rotación, la cuota de mercado y el endeudamiento si condicionan significativamente su variación.

Turismo gastronómico: tipificación del turista que visita restaurantes de alta calidad.

Natàlia Daries Ramon, Eduard Cristóbal-Fransi, Berta Ferrer Rosell i Estela Mariné-Roig.
Divendres, 24 de novembre, 10.25 – 10.45 CCCT, Aula -1.02:

La presente investigación tiene como principal objetivo segmentar a los turistas de restaurantes de alto nivel para conocer el perfil de este tipo de clientes, su comportamiento y su influencia en los destinos en los que se sitúan. Durante los meses de julio a diciembre de 2016, se administró una encuesta a una muestra de 187 turistas que habían acudido a restaurantes con estrella Michelin con la finalidad de destacar los elementos más valorados en el proceso de elección, consulta y reserva del servicio de restauración de alto nivel. Los resultados ponen de manifiesto la existencia de dos segmentos con comportamientos diferenciados, en donde los individuos del primero de ellos consideran la experiencia gastronómica como el principal motivo para su visita turística en el destino. En cambio, el segundo segmento estima que la visita al destino es la principal razón del viaje turístico. Por otro lado, los comensales de ambos segmentos muestran un comportamiento diferenciado en cuanto al comportamiento post-compra, de recomendación e intención de revisita y a la percepción del estatus que le aporta su visita al restaurante. Los resultados de este trabajo pueden ayudar a tomar decisiones tanto a los gerentes de restaurantes de un cierto nivel como a los administradores públicos con responsabilidad en el ámbito turístico, ya que este tipo de restaurantes se convierten en recursos turísticos de primera magnitud. El conocimiento del comensal puede facilitar una óptima gestión del restaurante y a que este tome una correcta orientación como recurso turístico que en determinadas zonas, puede convertirse en un polo de atracción turístico y ayudar al equilibrio territorial gracias a las externalidades positivas que genera en el territorio donde se ubican estos establecimientos.

Desarrollo de las TIC en las cooperativas de fruta: análisis de su presencia en la web y redes sociales. Yolanda Montegut-Salla i Eduard Cristóbal-Fransi. Divendres, 24 de novembre, 10.50 – 11.10 CCCT, Aula -1.02:

El papel de las TIC en la gestión empresarial constituye actualmente un tema de creciente interés tanto para académicos como para profesionales. La Web 2.0 se ha revelado como una importante fuente de innovación que contribuye al desempeño organizacional y a la mejora de la competitividad de las empresas del sector agrario. A pesar de ello, se han encontrado evidencias que revelan las dificultades para la entrada de estas tecnologías en las empresas del sector agroindustrial y su aplicación para un efectivo comercio electrónico. De acuerdo con lo anterior, la presente investigación busca conocer si los sitios Web de las cooperativas de fruta facilitan una comunicación eficaz con sus públicos objetivo y están adaptadas al comercio electrónico. Para ello, se propone y aplica en primer lugar un modelo para el análisis de las páginas Web de las cooperativas de fruta, basado en la técnica de análisis de contenido, considerando las dimensiones de Información, Comunicación, Comercio electrónico y Funciones Adicionales. En segundo lugar se aplica la metodología eMICA (Extended Model of Internet Commerce Adoption), para identificar las oportunidades derivadas del uso de las herramientas Web 2.0 y mejorar las carencias detectadas para conseguir una gestión más competitiva. De los resultados podemos extraer que todavía queda mucho margen de mejora en la adopción del comercio electrónico por parte de cooperativas catalanas del sector frutícola. El hecho de que el 28% de los sitios Web hayan alcanzado la fase 3 en el modelo eMica, indica el escaso grado de madurez funcional alcanzado por las cooperativas en el desarrollo de sus sitios Web. Los resultados del análisis del contenido web corroboran estas afirmaciones.

Las DOP (Denominaciones de Origen) y las IGP (Indicaciones Geográficas Protegidas) en la comercialización de productos agrarios. Manel Plana Farran. Divendres, 24 de novembre, 11.15 – 11.35 CCCT, Aula -1.02:

Las DOP y las IGP se encuentran definidas en el Reglamento (CE) 1151/2012 del Parlamento Europeo y del Consejo de 21 de noviembre de 2012. Origen, calidad y producción localizada son los tres rasgos definidores de los productos agrarios obtenidos, transformados y comercializados mediante este distintivo. Este modelo productivo representa un claro exponente de actividad socio-económica y territorial sostenible que debería aportar valor y contribuir al equilibrio territorial del entorno rural.

La necesaria e ineludible orientación de las empresas al mercado es una estrategia esencial para la supervivencia en la Cadena de Agroalimentaria. Se considera valor aquello que “el consumidor percibe a cambio del precio pagado en el mercado y que puede materializarse en términos monetarios, como los beneficios en los aspectos técnicos, económicos, servicios y sociales” Anderson & Narus (1998).

Los datos de diferentes organismos oficiales (Mapama, Mercasa, Departament d'Agricultura) nos permiten llegar a las siguientes conclusiones:

- Las DOP/IGP son un instrumento valorado por parte del sector productor y transformador a tenor de su aumento en el transcurso de los años (Periodo 1998-2015).
- Las DOP/IGP han obtenido un incremento en términos absolutos de facturación: 952,6 M.€ en el año 2012 frente a los 884,6 en el año 2005, (un 7% más), pero no han obtenido una mejora en la facturación por número de DOP/IGP (5,7 M.€ en 2012 frente a los 6,4 M.€ en 2005).
- Las DOP/IGP son un 11,76% de las Industrias Agro-Alimentarias (IAA) y solo representan el 1,18% de las ventas totales.
- Tanto el grado de conservación (productos perecederos o transformados) como la producción de los mismos son clave para el análisis de la competitividad y la comercialización realizada por las DOP y las IGP.

ET2: Eix Temàtic 2. Mobilitats, Transicions i Relacions Socials

Simposi (3 com.): ***Language, inequalities and identity in Catalonia: an intersectional approach***. Dijous, 23 de novembre, 11.00 – 12.10 Edifici EPS, Aula 0.01:

1. *Constructing Latino identity in Barcelona.* Víctor Corona Villavicencio and David Block Allen (Universitat de Lleida):

This paper draws on definitions of *latinidad* developed in North America (e.g. San Miguel, 2011; Negrón, 2014), which see it as indexing particular language-specific nationally backgrounds (Spanish-speaking North America, Central America, South America and the Caribbean) and certain emergent sociocultural practices (around language, music, food and so on). However, it recontextualizes these definitions, focussing as it does on Catalonia, and the city of Barcelona, and not, for example, the United States. More specifically, it examines how being a young Latino in Catalonia is not a casual occurrence; it is shaped and conditioned simultaneously by a series of conditions. These include the political economic backdrop of Catalonia; ongoing discursive activity related to language and culture that intersect with Catalan/Spanish bilingualism; Latinos' symbolic self-positioning, that is, their repertoire of behaviours and semiotic activity; and finally, how Latinos are positioned by others, that is how young latinos are invented and invested with meaning by non-Latinos in Catalan society. We believe it is important to focus on the topic of *latinidad* in Catalonia, and to do so in this specific way, because it allows us to question various aspects of the bilingual dynamics of Catalonia as well as the kind of multicultural society that it is. It also provides us with a window on inequalities in Catalan society, based, above all, on class, race, nationality and gender.

2. *Living Catalanness. Contestations and contributions from internal diversity and everyday experience of national belonging in Catalonia.* Eunice Romero (Universitat Oberta de Catalunya):

The Catalan movement for independence is currently a focus of attention, both domestically and abroad. The terms of the debate tend to be deceiving by depicting clear-cut categories and boundaries of belonging among its inhabitants. Mainstream media narratives reflect the logic of the politics of identity, which do not grasp the multifarious ways in which nationhood is built and experienced in the everyday realm. Catalonia is a complex, cohesive, and internally diverse society, with about 70% of its population having a recent migrant background. I suggest that this apparent contradiction between an active pro-independence national claim and a vast impact of migration in its current demographic composition is overcome when we focus on the dynamics of intersection and co-constitution of various projects of solidarity and belonging that knitted the everyday realm of Catalan contemporary society throughout the last few decades.

Competing and even paradoxical projects of belonging coexist in Catalan society, but their complex dynamics hardly ever are pointed out or understood by the mainstream narratives or

analytical approaches. This paper shows the adequacy of using intersectionality as "the right theoretical framework for analyzing social stratification", as Yuval-Davis suggests (2011). Life stories of individuals differently positioned across diverse axes of social stratification of the Catalan national field show the limits and potential for agency and creativity in the interplay of migrantness and nationhood. Instead of a top-down perspective that echoes the either/or logics of a mechanistic approach, this research engages into the everyday realm with the aim of grasping the multiple alternative ways of understanding, living and making the nation, in a country which is at once striving for its independence and made out of former immigrants.

3. "Why do they speak Spanish to me?". The racialisation of language choice in Catalonia from the perspective of minority ethnic students at university. Lídia Gallego Balsà and David Block Allen:

In the last 15 years, Catalonia has been changed by immigration. As of 2016, the population classified as 'foreign' stood at 13.60% of the total (Idescat, 2016) and in the area of Lleida the percentage, one of the highest in Catalonia, was 18,88% (Idescat, 2016b). Since the 1980s, the school system in Catalonia has promoted bilingualism in Catalan and Spanish, even if Catalan is the medium of instruction for all subjects except Spanish language, and the children of immigrants have found themselves immersed in their sociolinguistic and socio-educational reality. As Joan Pujolar (2010) has noted, running parallel with the arrival of mass immigration, there has been a shift in the official discourses in education, from Catalan as a national symbol to Catalan as a means for social cohesion in the multilingual Catalan society. However, large sectors of the population, particularly those from older generations, show a marked tendency to codeswitch from Catalan to Spanish when they are in the presence of people with a different racial appearance, the working folk theory being that people who look different do not speak Catalan. This is a case of racial profiling, leading to linguist profiling, and it results in the exclusion of much of the minority ethnic population (and the vast majority of the immigrant population) from one of the key markers of integration into Catalan society. In this paper, we draw on the life story interviews carried with a cohort of university students from minority ethnic backgrounds at a Catalan university, focusing specifically on their narratives of racial/linguist profiling in Catalonia. The paper thus looks at the relation between race, language and identity in Catalonia today and how minority ethnic students deal with the situations of discrimination with which they are confronted and contest the position of 'foreigner' which they are ascribed through the language choice of their interlocutors.

Language biographies among EMI lecturers: Entrepreneurial linguistic regimes and neoliberal ideologies. Maria Sabaté Dalmau. Dijous, 23 de novembre, 12.15 – 12.35 Edifici EPS, Aula 0.01:

From a critical sociolinguistics perspective, this paper analyses language biographies among English-Medium-Instruction lecturers at the Technical School of Agricultural Engineering, at the University of Lleida, Catalonia. This is a Catalan/Spanish bilingual society where the use of

English is relatively new (Armengol et al., 2013; Sabaté-Dalmau, 2016). The data includes interviews on their life experiences and linguistic trajectories and ethnographic observations gathered for a project on Englishisation in higher education. By drawing on four case studies, we analyze local lecturers' ideologies –empirically observable indexes of the social norms which govern individual/collective linguistic behaviors (Woolard, 2016)– concerning the trilingual Catalan-Spanish-English policies established as a way to attain “Europeanization” (DOGC, 2014). The results show that EMI lecturers mobilize positivizing discourses (Urciuoli 2008) on the establishment of English as a lingua academica, and envision English as economic capital; i.e., as an asset/commodity leading to employability and educational excellence as well as personal success (Duchêne, 2016). Despite their complaints concerning lack of institutional support, non-adaptability of disciplinary knowledge to EMI practice, and student dis/non-engagement, lecturers unfold entrepreneurial-minded professional identities (Allan, 2016) whereby their investment in EMI is constructed as a life-long, effortful achievement; a ‘plus’ in their career attained through self-learning, skill-accumulation and communicative re-styling (Del Percio, 2017). These identities are mutually constitutive of a self-attributed “cosmopolitan ethos” (Hannerz, 1996) where EMI lecturers emerge as privileged mobile citizens with the distinctive capacity and intellectual willingness to engage with linguistic Otherness. We conclude that lecturers participate in the neoliberal linguistic regimes of the European Higher Education Area which unproblematically place the responsibility for commanding English-language instruction professional praxis on the individual. This contributes to understanding practices of social difference and distinction among university lecturers in late-capitalist universities, where English has become a competitive marketable “added value” of the globalized new economy.

Towards an efficiency analysis of multilingual workplaces: the cases of agro-industry and tourism. Josep Maria Cots Caimons, Carme Rosell, Xavier Sabi, Ramon Saladrigues i Ana Vendrell (Universitat de Lleida). Dijous, 23 de novembre, 12.40 – 13.00 Edifici EPS, Aula 0.01:

The aim of this presentation is to introduce and exemplify a research project intended, in the first place, to find out the degree of adjustment between (a) the foreign language skills demanded for particular occupations in the business sector and (b) the actual requirements of the specific tasks performed in those occupations. In the second place, the project is aimed at exploring whether there is a relationship between the degree of efficiency with which the company fulfils the foreign language requirements of particular workplaces and the overall economic efficiency of the company. The project focuses on two particular business subsectors which happen to be particularly relevant in the province of Lleida and which show a significant potential for the future: agroindustry and tourism.

The project includes three main phases. The first phase involves a quantitative analysis of the degree of adjustment between the foreign language skills demanded and the actual communicative practices in specific occupations of the companies in the two subsectors. The

data will be obtained by means of two surveys administered in a total of 200 companies. The second phase of the project is based on a qualitative analysis of the actual foreign language practices in 10 of these companies; this analysis will involve non-participant observation of the working environment, shadowing of particular individuals with foreign language responsibilities, and interviews with them. Finally, the third phase of the project will consist of an analysis of (a) the business efficiency of the 200 companies and (b) the correlation between business efficiency and the level of adjustment found between foreign language demands and real communicative practices from a quantitative and a qualitative perspectives (phases 1 and 2).

L'alteració del lligam entre comunitat i espai: un projecte de reincorporació. Jordi Suïls Subirà (Universitat de Lleida). Dijous, 23 de novembre, 16.00 – 16.20 Polivalent, Aula 3.03:

Els canvis en els modes de producció i les formes de comunicació, entre altres factors, canvien la manera en què ens relacionem amb el nostre entorn físic; observem l'espai de manera diferent i hi veiem coses diferents segons el cas. En una àrea rural situada a l'Alta Ribagorça, hem observat processos d'industrialització i de canvi d'ubicació de la població que han propiciat la pèrdua de relació entre una comunitat humana i els espais amb els quals es relacionava. Hem posat en marxa un projecte de recerca i recuperació d'un patrimoni cultural al qual generalment s'ha fet poca atenció: el coneixement que la comunitat té del territori, la lectura autòctona del paisatge, la memòria dels usos dels llocs, els indrets del que és màgic o religiós, etc. El nostre projecte associa el treball de camp amb l'ús de la tecnologia per tal de reincorporar a la comunitat el coneixement dels espais, i per tal de donar compte de la forma tradicional de la relació entre una i altre. Per extensió, facilitem l'accés del públic general o especialitzat a la informació acadèmica tot fent del territori el centre d'aquesta activitat.

Los temporeros provenientes de Europa del Este en las comarcas de Ponent. Juan Agustín González Rodríguez. Dijous, 23 de novembre, 16.25 – 16.45 Polivalent, Aula 3.03:

La actividad agrícola y el sector de la agroindustria son los principales motores económicos de las comarcas del sur ildense. Cada año, desde que empieza la cosecha de la cereza en junio y termina la recogida de la manzana a finales de septiembre, hay una gran cantidad de personas que se dirigen a las comarcas del Segrià, la Noguera, Garrigues o el Plà de Urgell para trabajar en el campo durante unos meses.

La inmensa mayoría de las personas que acuden en búsqueda de un trabajo, algunas estimaciones cifran el colectivo en 25.000 personas, son de origen extranjero y son los llamados temporeros.

Los conocidos como temporeros son, por tanto, un grupo complejo con gran diversidad de orígenes. Entre todos ellos, este trabajo se centrará en los nacidos en Europa del Este, los

cuales cuentan con una larga historia acudiendo al territorio en búsqueda de trabajo y se diferencian enormemente del resto de grupos.

En este contexto se plantea la presente comunicación, la cual buscará saber cuál es la composición del grupo de temporeros provenientes de Europa del Este en relación a su país de origen, edad, género y las características principales de su trabajo como son el tipo de puesto de trabajo, su sueldo y horas de dedicación.

Entre mediados de 2015 y mediados de 2016, se llevaron a cabo 900 cuestionarios a trabajadores temporeros y 150 a empleadores en las comarcas de Segrià, Les Garrigues, Pla de Urgell y La Noguera durante los meses de Junio, Julio y Agosto del año 2015. Además, fueron realizadas 40 entrevistas a diferentes representantes de empresarios agrícolas, instituciones públicas de la zona y entidades vinculadas a la atención de temporeros.

Què no és convivència a la ciutat? Joan Manel Torres Bujalance. Dijous, 23 de novembre, 16.50 – 17.10 Polivalent, Aula 3.03:

Aquesta recerca neix com a resultat de preguntes no contestades i requeriments patents de l'anterior recerca: *Ciutat i conflicte. Explorant tendències de mediació comunitària en el àrea metropolitana de Barcelona. Anàlisi de casos*. En aquesta recerca es va poder descriure i acreditar els diferents models de mediació comunitària a l'àrea metropolitana de Barcelona (d'ara endavant AMB). Aquesta caracterització i definició de models i evidències es va reflectir la necessitat d'establir indicadors claus que poden ser palanca de canvi a la millora de la convivència a la ciutat.

Aquesta necessitat d'identificar factors claus i els nous requeriments plantejats pels interventors en el moment de presentació dels resultats de la recerca ha estat el que m'ha impulsat a intentar donar resposta a aquestes necessitats des d'una acadèmia militant.

Arrel d'això compartirem la metodologia i resultats en curs d'aquesta recerca així com la conceptualització polièdrica de la convivència.

Aquest article pretén ser clarificador pel que fa al concepte polisèmic de convivència. Les dues preguntes de recerca que motiven aquesta tesis tenen aquest substancia com clau pel seu desenvolupament. Massa sovint trobem més facilitat en definir un concepte extraordinàriament polisèmic des de el seu antònim, o *accions antònimes*. Aquest article s'estructura en tres subarticles: el primer, definir que no és convivència a la ciutat per tal de poder aproximar-nos de una forma més clara i nítida al concepte de convivència, a un

imaginari formulat i posicionat per l'investigador; i per últim, profunditzarem en les diferents estratègies polítiques per donar resposta als reptes de convivència a la ciutat.

Simposi (5 com.): ***Diversidad cultural en la sociedad y la educación***. Divendres, 24 de novembre, 10.00 – 11.30 CCCT. Sala de Videoconferències:

El simposio es la primera presentación de resultados del proyecto Recercaixa2015 “*Diversidad cultural e igualdad de oportunidades en la escuela*” centrándose en los retos que la sociedad española y, en particular, el sistema educativo ha vivido por el incremento de la población y alumnado de origen extranjero. Las ponencias analizarán la evolución y situación de tres Comunidades Autónomas: Cataluña, Aragón y La Rioja, en especial Cataluña. Y se presentará la evolución y situación actual de cada una de ellas. Los resultados obtenidos en el proyecto Recercaixa se verán enriquecidos por la comparación con otros territorios y realidades. A continuación se presenta la propuesta de comunicaciones y autores.

1. Inmigración en España y sus impactos sociales y educativos. Jordi Domingo, Olga Bernad y Núria Llevot (Universidad de Lleida):

En España, el incremento de la inmigración extranjera ha sido continuo desde la década de los sesenta del siglo XX, aunque en aquellos años se trataba de un movimiento de población tímido y el centro de atención de la investigación era la inmigración interior (especialmente de zonas rurales a urbanas y del sur y suroeste hacia Cataluña, el País Vasco o Madrid). Fue a partir de los noventa (en 1992, los extranjeros residentes en España eran 393.100), pero sobre todo en la siguiente década (de los 719.647 de 1998 se pasó en 2008 a 4.473.499 y 4.601.272 el 1 de enero de 2016) cuando la presencia de extranjeros creció de forma significativa, además de diversificarse considerablemente sus orígenes. Así, se fue modificando el perfil de los inmigrados (en edad, género, cultura, lengua, religión, etc.) y el fenómeno estuvo cada vez más presente en todo el territorio (desde las grandes ciudades hasta las zonas rurales) aunque desequilibradamente (Garreta 2014). Por otro lado, hay que indicar que el efecto de la crisis económica vivida, especialmente, a partir de 2007, ha supuesto una reducción del flujo inmigratorio e incluso la salida de españoles, en particular, jóvenes, a la búsqueda de trabajo. Ahora bien, en conjunto, la manifestación de este fenómeno en España sigue siendo importante y visible, si bien varía en los diferentes territorios. Esta “reciente” y desigual presencia territorial ha comportado también diferentes impactos en la sociedad: demográficos, económicos, sociales, culturales (ver, por ejemplo, Solé 2001; Birsl y Solé 2001; Solé e Izquierdo 2005; Domingo 2016) y en el sistema educativo.

La progresiva llegada de los inmigrantes ha supuesto que se hayan desarrollado los discursos políticos multiculturalistas de reconocimiento de la diversidad cultural e interculturalistas en lo referente al modelo de futuro y, sobre todo, a la intervención socioeducativa, que más allá de tener en consideración la diversidad cultural, ponen el énfasis en la necesidad de que se imponga la interculturalidad como camino hacia la mayor cohesión social. No obstante, al mismo tiempo crecen los discursos de rechazo hacia esta nueva diversidad por el miedo a la pérdida de la cultura e identidad propias; por la competencia que suponen los inmigrados en el mercado laboral, residencial y en los servicios sociales; o por la relación que se establece entre inmigración e inseguridad.

En este contexto la comunicación presentará la evolución de dicha inmigración extranjera en la sociedad y en los centros escolares españoles, como marco de las siguientes comunicaciones, así como los principales retos a los que se ha tenido que enfrentar el sistema educativo (formación de docentes, dar respuesta a las necesidades crecientes en una sociedad en crisis, diseño e implementación de políticas y actuaciones para acoger y mejorar el éxito escolar del alumnado, etc.) a partir de un estudio financiado por Recercaixa2015 que ha realizado un análisis estadístico, documental y bibliográfico de la evolución demográfica, de políticas y de actuaciones para mejorar la atención de las familias y del alumnado de origen extranjero. Las conclusiones apuntan a que el trabajo realizado ha sido considerable, aunque aún es necesario coordinar mejor las actuaciones realizadas entre las diferentes Comunidades Autónomas que han tendido a trabajar de forma autónoma, así como que hay que dedicar mayores esfuerzos en la potenciación de formación de los docentes y el desarrollo de estrategias prácticas para los centros escolares.

2. La atención a la diversidad cultural en los centros escolares de Primaria de Cataluña. Jordi Garreta, Mònica Macià y Rosa Benabarre (Universidad de Lleida):

La diversidad cultural en las aulas de Cataluña se ha incrementado notablemente a partir de los años noventa por la llegada de alumnado de origen extranjero y este hecho, junto con los discursos de toma en consideración de las diferencias culturales que ha realizado la Unión Europea, han contribuido a la aparición del discurso intercultural que convive con actuaciones y compensatoria. Eso sí, la etiqueta “educación intercultural” esconde definiciones algo diferentes, se construye refiriéndose no siempre al mismo alumnado y familias y, en consecuencia, las actuaciones que se realizan no siempre responden a su intencionalidad. Además, la interculturalidad en los últimos años se ha ido situando en un segundo plano, dentro del concepto más amplio de cohesión social.

Por ello hemos considerado interesante presentar los principales resultados del proyecto Recercaixa2015 sobre cómo se ha gestionado y se gestiona la diversidad cultural en las escuelas de Cataluña, concretamente centrándonos en los niveles de educación infantil y primaria. Así como pretendemos poner de manifiesto que existe un *decalage* entre el discurso y la práctica y si lo que se hace está favoreciendo la mejora de las oportunidades educativas del alumnado.

En primer lugar, la comunicación presentará un análisis de la evolución de las políticas educativas (y sociales) respecto a la diversidad cultural —para lo cual se ha analizado documentación y realizado entrevistas en profundidad a representantes de las administraciones educativas existentes en Cataluña. En segundo lugar, el centro de la comunicación será la presentación de los resultados de una encuesta a 500 directores y /o jefes de estudio que sigue analizando en las políticas y profundiza en lo que se realiza en los centros escolares bajo el nombre de interculturalidad, cohesión social y favorecimiento de la igualdad por origen (que incorpora también el nivel social y el género).

Los resultados de la encuesta permiten constatar que los centros escolares con presencia de alumnado de origen extranjero son los que más trabajan y tienen en cuenta la diversidad cultural en los documentos de centro, en sus actuaciones, en la formación de los docentes... reduciéndose de forma considerable entre los que no tienen esta presencia o tienen poca. Este hecho contradice las directrices de la administración educativa catalana que pretende que esta temática sea tratada por todos los centros, no sólo por los que ya tienen diversidad cultural en

su interior, dado que se está preparando al alumnado para convivir en una sociedad culturalmente diversa. Además, se observa también que los centros públicos son los que más están trabajando la temática, en comparación a los de titularidad privada. En parte influenciados por la citada relación con la presencia de alumnado extranjero.

3. Diversidad cultural y escuela en Cataluña: financiación y factores condicionantes de su dotación económica. Mariona Farré, Mercè Sala y Teresa Torres (Universidad de Lleida):

La integración de inmigrantes requiere de diversas políticas intersectoriales, y en este sentido las comunidades autónomas tienen atribuidas ciertas competencias, necesarias para este objetivo, como por ejemplo la educación. Cataluña desde 1993 aprueba periódicamente Planes Interdepartamentales de Ciudadanía e Inmigración en los que intervienen el Consejo ejecutivo y los diferentes departamentos. En los sucesivos planes (1993-2000, 2001-2004, 2005-2008, 2009-2012, horizonte 2016, 2017-2020) se programan los objetivos, medidas, recursos, calendario e indicadores relativos a la integración de inmigrantes correspondientes a los diferentes departamentos.

En este contexto nuestro trabajo tiene por objetivo analizar los recursos económicos de dichos planes, que se canalizan a través del Departamento de Educación, para abordar la diversidad cultural en las escuelas de Cataluña. Se determina el origen y la evolución de estos recursos en el periodo 1993-2016, y se detectan los factores condicionantes de su dotación. Se trata de un análisis macroeconómico de estas políticas.

El estudio resulta de interés dado que el éxito de las políticas educativas, que pretenden alcanzar una dimensión intercultural, está condicionado a que su dotación económica sea correcta y evolucione de manera adecuada a las necesidades sociales de cada momento. Como señala Martínez-Lizarrando (2009), a veces bajo el concepto de interculturalidad se desarrollan todo tipo de políticas, y la mayoría de las veces con una falta de recursos para llevarlas a cabo.

Los resultados muestran que hasta el año 2004 las acciones que desarrolló el Departamento de Educación en torno a la diversidad cultural fueron ejecutadas con cargo al presupuesto autonómico. Es por ello, que se reclamaba la necesidad de una financiación específica para las políticas migratorias de integración y de cohesión destinada a las comunidades. Sin estos recursos era difícil atender las demandas de servicios públicos que generaba el fenómeno migratorio y evitar la xenofobia o la exclusión social de ciertos colectivos. Dichos recursos se materializaron en el año 2005 con la aprobación del Fondo Estatal de Apoyo a la Acogida e Integración de Inmigrantes, destinado a la financiación de las políticas migratorias y con una asignación proporcional a la dimensión de la inmigración que recibe cada comunidad.

Cataluña es la comunidad que recibió mayor aportación del fondo. Su creación permitió un incremento del 23,7% de los recursos destinados a las políticas de diversidad cultural durante el periodo 2005-2008, con un crecimiento del alumnado extranjero del 55,10%.

Con la crisis económica la dotación del fondo para las acciones de diversidad cultural se extinguió. Ello supuso un sobreesfuerzo financiero para el Departamento de Educación que

había ampliado las acciones relativas a la diversidad cultural. La dotación de 77,7ME del año 2009 se redujo hasta los de 32,7 del año 2014 y se recuperó ligeramente partir de 2015 hasta alcanzar los 33,4ME. La asignación a las políticas de diversidad cultural respecto al total del presupuesto de educación llega a su máximo en el año 2009 con el 1,4% de los recursos del Departamento, para descender hasta el 0,8% en el 2014. En relación a los factores condicionantes de esta dotación económica, los resultados indican que con la crisis económica los efectos de las políticas de austeridad se antepusieron a la realidad social que hacía necesarias las políticas de diversidad educativa en ese momento.

4. Diversidad cultural en la escuela e inclusión. Contradicciones y complejidades a partir de un estudio etnográfico en Aragón. Begoña Vigo Arrazola y Belén Dieste Gracia (Universidad de Zaragoza) y Dennis Beach (Universidad de Gotemburgo, Suecia):

En este contexto global donde el mercado educativo ha contribuido a destacar los resultados en las escuelas, se hace hincapié en la descentralización, la comercialización y la responsabilidad individual (Beach, 2010). La influencia privada a través de la elección de la escuela, la competencia y la participación de los padres es parte de esto. Actualmente, en la mayoría de los países europeos, el Estado se ha transformado radicalmente en una dirección neoliberal, promoviendo cambios significativos en relación con el trabajo docente. Los profesores deben actuar de nuevas maneras y formar nuevas asociaciones con los padres y otros actores sociales para mejorar y salvaguardar la calidad del aprendizaje y los alumnos y los padres tienen que ser "responsables" para controlar el proceso de aprendizaje en la escuela. La participación de los padres se considera ahora de gran importancia para la calidad de la educación (Bolívar, 2006; Darling y Hammond, 2000; Garreta, 2014; San Fabián, 1994, Smith, 2006). Ha habido un cambio en la ideología (Beach, 2010; Goodson y Lindblad, 2011). Estas cuestiones son problemáticas en países en los que el nivel de inmigración ha incrementado significativamente y en ocasiones se han reforzado situaciones de segregación en contextos educativos.

En el presente trabajo nos centramos en las situaciones de segregación y participación en contextos educativos y, más específicamente, en la implicación de la familia en los procesos escolares de dos escuelas de Aragón en la que los niveles de desempleo y migración de la población son elevados.

Utilizando métodos etnográficos de observación participante, conversaciones informales, entrevistas, análisis de documentos e interacción virtual, este trabajo subraya el sentido de reconocer y apreciar las culturas y valores de las familias en la escuela.

Los datos muestran que las escuelas abordan la identidad de las familias utilizando estrategias como la investigación, el reconocimiento y el refuerzo de sus identidades. Sin embargo, como también señalan otros estudios, estas escuelas no son reconocidas por la administración educativa y por la sociedad como ejemplos de participación. Su imagen y su representación social destacan la segregación y la marginación frente a la inclusión.

5. El reto de la educación y diversidad cultural en La Rioja. Joaquín Giró Miranda y Sergio Andrés Cabello (Universidad de La Rioja):

La Comunidad Autónoma de La Rioja fue una de las regiones españolas donde tuvo lugar un mayor impacto el proceso de crecimiento de la inmigración de 2000 a 2008 en España. Debido a las características de la estructura económica del territorio, con una importante presencia

del sector Primario y sus derivados tanto en el Secundario como en el Terciario, un importante y diverso contingente de población extranjera se estableció en La Rioja. El sistema educativo pasó de contar con un 1,2% de alumnado extranjero en el curso 1999/00 al 17,2% en el 2009/10, situándose en el curso 2015/16 en el 13,1% (Ministerio de Educación, Cultura y Deporte y Gobierno de La Rioja). A lo largo de todo este periodo, La Rioja ha sido, junto a Islas Baleares, la región con mayor porcentaje de alumnado extranjero.

El impacto tanto en la sociedad riojana como en el sistema educativo de la región ha sido el reto de afrontar una sociedad de carácter multicultural en un breve periodo de tiempo. Tras casi dos décadas de dicho proceso, la presente propuesta analiza cómo el sistema educativo afrontó la llegada de este colectivo diverso (en el que destacan los procedentes de Marruecos y Rumanía sin olvidar los latinoamericanos), la concentración de buena parte del mismo en la escuela pública y en centros concretos, sus resultados escolares y su acceso a los niveles educativos superiores, y el papel de la Educación como mecanismo de integración en la sociedad receptora a través, entre otras variables, de la relación de las familias de origen inmigrante con el sistema educativo y de su participación en la escuela y en la educación de sus hijos. Igualmente, se hace hincapié en los principales logros y las experiencias de éxito de tratamiento de la diversidad a lo largo del proceso y en sus debilidades fundamentales, también prestando especial atención a la formación del profesorado para afrontar la multiculturalidad en las aulas y escuelas.

ET3: Eix Temàtic 3. Societat del Lleure i Consum Cultural

La formació dels conflictes en estudiants universitaris de ciències de l'activitat física i l'esport. Aaron Rillo, Antoni Costes, Unai Sáez de Ocariz i Pere Lavega. Dijous, 23 de novembre, 11.00 – 11.20 Edifici EPS. Aula 0.02:

Els espais educatius són caracteritzats per la seva rellevància davant la gran quantitat de relacions que s'estableixen entre nois i noies. En moltes ocasions aquestes interaccions poden generar situacions conflictives que s'han de gestionar per mitjà del professor o dels propis protagonistes del conflicte. Des de l'educació física és busca educar la convivència escolar mitjançant la transformació de conflictes quan apareixen emocions negatives en les relacions interpersonals dels alumnes. L'objectiu d'aquest estudi va consistir en identificar i interpretar les experiències conflictives emergents de nois i noies en la participació d'un joc tradicional.

Participants. Van participar 160 estudiants (44 noies, 27%; 116 nois, 73%) de primer curs del grau de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport (centre de Lleida). *Instrument i Procediment.* És va realitzar un joc sociomotor de cooperació-oposició (JCOP) amb competició: el Marro. Després de la pràctica, els alumnes van contestar un qüestionari validat que feia referència a la dimensió relacional de les dues parts en les que és compon el joc: pacte estratègic i durant el joc. *Anàlisi dades.* Es va realitzar una anàlisi de contingut de les dades narratives. Els resultats: Dels 135 conflictes expressats pels alumnes, només un 10 % fan referència al pacte estratègic ($n= 13$), mentre que el 90 % restant es van originar durant el joc ($n = 122$). La majoria d'aquests van ser protagonitzats pel gènere masculí (nois: $n = 93$; 68,9%; noies ($n= 42$; 31,1%). La causa principal d'origen dels conflictes van estar relacionats amb la infracció de regles i amb conductes motrius desajustades. Les conclusions: la presència de la competició en els JCOP amb presència d'adversaris afavoreix l'aparició de conflictes del grup-classe. Els nois presenten un conducta més agressiva que les noies, generant així la majoria de conflictes, tal i com es confirma en diferents estudis comparatius.

El joc en el context de la Guerra Civil en les Terres de Ponent. Enric Ormo i Pere Lavega. Dijous, 23 de novembre, 11.25 – 11.45 Edifici EPS. Aula 0.02:

El joc és una il·lustració d'una cultura que pren forma a partir del llenguatge corporal. Al jugar les persones participen del procés d'aprendre a viure en societat. La importància del joc en la societat ha estat interpretada des de perspectives diverses; la que ofereix la praxiologia motriu ens ajuda a explicar el fet lúdic per interpretar a partir de les seves propietats (lògica interna) i trets contextuals (lògica externa) com es reflecteixen en el joc les característiques on s'ubica. Durant el període de la GCE, va donar-se un trencament de les estructures de la societat en l'entorn geogràfic del Pla de Lleida, al voltant de la capital. Amb 36.000 habitants, els pobles del voltant li donen la força econòmica fonamentalment conseqüència de la mecanització dels conreus i el creixement del regadiu.

La metodologia: els més de 100 jocs recollits mitjançant les històries de vida i l'anàlisi de fonts documentals, amb un anàlisi praxiològic, ens mostren dos tipus de pràctiques ludomotrius: les que és desenvolupen amb la joguina i regles tradicionals i les condicionades per l'enfrontament bèl·lic. L'anàlisi del joc manifesta que hi ha pràctiques específiques del context bèl·lic realitzades en espais quotidians, amb materials de guerra protagonitzats majoritàriament pel gènere masculí.

Els resultats: les pràctiques són un reflex d'aquella societat on l'adaptació de les normes permet entendre que el risc que forma part de la guerra també és present en els jocs dels infants amb el coneixement dels adults.

Eventos generados por el usuario: un nuevo fenómeno a tener en cuenta. Estela Mariné-Roig, Eva Martín-Fuentes i Natàlia Daries-Ramon (Universidad de Lleida). Dijous, 23 de novembre, 11.50 – 12.10 Edifici EPS. Aula 0.02:

Las redes sociales han revolucionado la comunicación especialmente el contenido generado por los usuarios (UGC); sin embargo, no se han tenido en cuenta la importancia de los eventos turísticos generados por los usuarios a través de las redes sociales. El objetivo de este trabajo es definir y caracterizar el fenómeno de los eventos generados por el usuario (UGE) a través de las redes sociales en torno al nuevo poder que actualmente poseen los usuarios y destacar el interés para las organizaciones y empresas turísticas.

Para ello, se adopta un enfoque metodológico, incluyendo un modelo cuantitativo para analizar y comparar la sociabilidad en línea de los eventos, que se combina con una observación participante en dichos eventos. Se aplica al análisis de tres encuentros de Instagram (Instagram *meetups*) organizados por una comunidad online específica en tres estaciones de esquí catalanas. Los resultados del estudio muestran las características diferenciales de los UGEs turísticos: iniciativa del usuario y empoderamiento, estructura y organización, utilización de forma masiva de medios sociales y generación de contenidos *online*, gran difusión de marca e imagen, gran capacidad de atracción, fuerte vínculo con la comunidad en línea y fidelidad, e identificación del rol de los agentes implicados.

Los resultados de la investigación muestran la posición central y el poder de los usuarios en los UGE. Con los UGEs, se produce un cambio de paradigma en la gestión de eventos, porque las organizaciones turísticas ya no son los principales impulsores del evento.

Esta investigación analiza y define por primera vez los eventos turísticos generados enteramente por los usuarios. Propone una nueva perspectiva para el análisis de eventos en la que los usuarios se convierten en creadores completos de eventos. También proporciona un marco metodológico mixto innovador para la evaluación de los UGEs en relación con las redes sociales.

La reconfiguració de les identitats locals a Catalunya (1990-2017). La seva manifestació a partir del joc i la festa, el patrimoni i el turisme, la llengua i la

literatura, els mitjans i la publicitat, i l'associacionisme cultural. Nayra Llonch i Ramon Sistac. Dijous, 23 de novembre, 12.15 – 12.35 Edifici EPS. Aula 0.02:

Aquesta comunicació presenta els primers resultats de la recerca que portem a terme al voltant de la reconfiguració de les identitats locals a Catalunya.

Durant les últimes dècades, a cavall dels segles XX i XXI, coincidint amb el que se n'ha dit hipermodernitat (Lipovsky) o modernitat tardana (Bauman, Lash, Beck...), s'ha produït una recomposició fonamental de les identitats locals. Aquesta resulta evident en identitats rurals o naturals (pobles, viles, comarques, riberes, etc.) i tanmateix també ha afectat identitats naturals amb una forta projecció turística -el Pirineu o el Mediterrani per exemple-, i identitats plenament urbanes com Barcelona. Aquest procés s'ha produït segons una lògica glocalitzadora. Això és, d'una banda, ha procedit amb una voluntat de singularització idiosincràtica dels marcs locals, i de l'altra, ha operat vinculant a aquesta remarca singularitzadora dels territoris i als seus motius concrets, uns valors o principis de valor global; com allò ètnic, que revesteix un caràcter central, la natura (allò natural), la salut, el patrimoni, el lleure, etc.

Quant a la metodologia d'aquesta recerca, cal precisar dues qüestions. D'una banda, que la seva àrea d'estudi és Catalunya, en concret cinc comarques que aporten internament i en conjunt una diversitat notable: els dos Pallars, la Segarra, l'Urgell i l'Anoia. I d'altra banda, que es proposa un doble nivell d'anàlisi; en primer lloc, el de determinades àrees de l'activitat social que posen especialment en relleu aquesta reconfiguració de les identitats locals i de què en són experts els investigadors/es que participen en la recerca: a) la festa i el joc popular; b) la llengua i la literatura; c) la didàctica del patrimoni i el turisme; d) els mitjans de comunicació i la publicitat; i e) l'associacionisme cultural; i en segon lloc, el de fenòmens socioantropològics bàsics que permetin explicar de manera incisiva i transversal l'univers heterogeni (i aparentment dispar) d'expressions d'aquesta reconfiguració de les identitats locals.

English as a leisure pursuit, ideology and inequality: a study in the context of Barcelona. Carly Collins (University of Lleida). Dijous, 23 de novembre, 12.40 – 13.00 Edifici EPS. Aula 0.02

As numerous scholars in the field of sociolinguistics have noted, the study and learning of English language is shaped by neoliberal, competitive, and ideological influences, from both global and local perspectives. In the proposed presentation, I will follow this line of thinking, while also developing the notion of English learning as a leisure pursuit and ultimately an activity of cultural consumption. This will be discussed in the geographical context of Barcelona, with regard to a specific profile of language learners, those in the final decade of their professional careers. I will firstly survey relevant literature to sketch out the collective scholarly thinking I see as pertinent. I will then present transcribed data selected from interviews with participants in my ongoing doctoral research, analysing some extracts related to the topic at hand. My purpose in this talk will be to highlight how English as a leisure pursuit requires modest privileges such as disposable income, a certain amount of free time, and in

some cases a job which may provide physical place and time to pursue English learning. I will endeavour to show how the reasons for this category of participant to study English can be traced back to the kind of competitive, self-improvement drive, characteristic of neoliberal climate discussed in much contemporary academic work.

Impacto social de los eventos deportivos en el medio natural: una revisión sistemática. Jesús Martí Esteller. Dijous, 23 de novembre, 13.05 – 13.25 Edifici EPS. Aula 0.02

S'ha realitzat una revisió bibliogràfica amb l'objectiu de presentar els resultats obtinguts en relació a l'estudi de l'impacte social en els esdeveniments esportius al medi natural, en vista a la elaboració d'un sistema d'indicadors d'avaluació i seguiment aplicable als esdeveniments esportius de nivell regional.

La metodologia: tres han estat les fases considerades: 1) cerca bibliogràfica en bases de dades; 2) depuració de dades inicials en base a una primera lectura i identificació de criteris d'inclusió; 3) proposta d'agrupació d'àmbits considerats en l'estudi de l'impacte social dels esdeveniments esportius al medi natural. En relació als detalls, destacar: fase 1, consideració d'un total de 13 paraules clau; y fase 2, identificació d'un total de 3 criteris d'inclusió.

Els resultats: entre els principals resultats obtinguts en aquest treball destacar: identificació d'un total de 477 resultats en la implementació de la primera fase; eliminació d'un total de 255 resultats en la implementació de la segona fase; i identificació de dues grans subcategories temàtiques sobre l'impacte social d'esdeveniments esportius al medi natural: *impactes sobre els participants actius*, classificats en *esportistes, espectadors i organització*; i *impactes sobre participants no actius*, classificats en *residents i stake-holders*.

Les conclusions: s'analiza els resultats identificant sub-àmbits estudiats i es proposa una classificació d'impactes socials generats en aquests tipus d'esdeveniments. Finalment, a partir dels sub-àmbits es proposen les bases del que pot ser una metodologia d'estudi i anàlisi dels esdeveniments esportius.

Els impactes limitats dels museus en les ciutats. Un anàlisi a partir del cas de Brussel·les. Daniel Paül Agustí (Universitat de Lleida). Dijous, 23 de novembre, 16.00 – 16.20 Polivalent. Aula 2.12:

La progressiva ampliació de les funcions dels museus durant les darreres dècades ha convertit aquestes institucions en un aspecte fonamental de les polítiques urbanes. No obstant això, els estudis que analitzen l'impacte que els museus generen en el seu entorn físic, social o econòmic són pocs. La comunicació presentarà algunes propostes d'avaluació d'aquestes repercussions, tot analitzant el cas de la regió de Brussel·les-Capital. L'estudi de les institucions culturals d'aquesta regió indica que realitzen un gran esforç en el camp de la programació. No obstant això, aquest esforç normalment es tradueix en un impacte limitat en l'espai urbà. Aquest fet suposa una doble limitació important. D'una banda, es perd la possibilitat de

generar un efecte multiplicador en l'entorn, que beneficiés al conjunt dels ciutadans. D'altra banda, la manca de repercussions fa que la percepció dels museus entre la ciutadania esdevingui negativa, amb equipaments infrautilitzats, sense visitants i amb risc de tancament. Ens trobem, així, davant d'una dicotomia entre unes polítiques públiques enfocades a la construcció, renovació o ampliació dels museus (amb un consum de recursos econòmics i personals importants) i uns museus que no disposen de les eines més bàsiques com gestors (especialment joves i formats), polítiques cap a la població del barri o la més mínima activitat investigadora. La comunicació valorarà aquests aspectes tot proposant una jerarquia d'equipaments a partir de les seves activitats i dels efectes que generen en el teixit urbà.

Més de trenta anys de recerca i implicació amb el territori: l'impacte del projecte arqueològic i patrimonial de la Fortalesa d'Els Vilars d'Arbeca a la comarca de Les Garrigues, Catalunya (1985 - 2017). Natàlia Alonso Martínez, Emili Junyent Sanchez, Joan López Melción i Jordi Martínez Majoral. Dijous, 23 de novembre, 16.25 – 16.45 Polivalent. Aula 2.12:

El Grup d'Investigació Prehistòrica (GRAPHA-UdL) és un equip de recerca que en la investigació arqueològica bàsica i aplicada des dels anys 80 ha seguit un curs coherent centrat en el temps (III-I mil·lennis ANE) i en l'espai (nord-est de la Península Ibèrica en el context del Mediterrani occidental). La seva trajectòria de recerca no s'ha entès mai deslligada de la recuperació, conservació i posada en valor del patrimoni en tots els projectes que ha dut a terme. La fortalesa de la Primera Edat del Ferro i ibèrica d'Els Vilars ha constituït, sens dubte, el jaciment emblemàtic sobre el qual s'han centrat els majors esforços. Des de la seva catalogació com BCIN per la Generalitat de Catalunya el 1998 (R03.06.1998; DOGC 03.07.1998), els projectes orientats cap a la seva correcta presentació al gran públic no han cessat, de manera que el jaciment constitueix avui un actiu del patrimoni local, comarcal i nacional, i s'ha integrat plenament en els projectes de promoció turística, així com a la vida cultural del territori. Per exemple, el nombre de visites a la fortalesa durant l'any 2014 va rondar la xifra de 8000 persones, un nombre certament significatiu a una comarca perifèrica com les Garrigues. Una quantitat a la que no es podria arribar amb un públic exclusivament local i que implica la participació de visitants de territoris circumdants i inclús d'àmbits més llunyans: resta de Catalunya, Espanya i estranger. Aquesta creixent mobilitat encara no s'ha traduït en la creació d'infraestructures lúdic-turístiques properes, una opció que cal complementar amb altres atractius patrimonials de caràcter històric, etnogràfic, natural o gastronòmic. Els diferents ens locals estan treballant en aquesta direcció, i els primers fruits comencen a ser visibles.

Atrapar al Rey, descubrir el Goya. Joaquim Company Climent. Dijous, 23 de novembre, 16.50 – 17.10 Polivalent. Aula 2.12:

Se trata de un audiovisual que resume y condensa una larga investigación –de más de tres años– que el Grupo de Investigación Consolidado, ACEM (“Art i Cultura d'Època Moderna” de la Universidad de Lleida, reconocido por la Generalitat de Catalunya), ha realizado durante los

últimos años. Un extenso estudio que a través de diferentes técnicas de análisis científicos de obras de arte: Fotografías de Alta Resolución (HD) con una cámara de gran formato SINAR; Fotografía con Luz Rasante (RAK o RL); Fotografía con Luz Transmitida (TL); Fotografía con Imagen por Transformación de Reflectancia (RTI); Macro-fotografía (MP); Micro-fotografía (MP); Análisis por Fluorescencia Ultravioleta (UVF a 365nm); Reflectografía Infrarroja de Fluorescencia (IRF); Fotografía Infrarroja de Falso Color (IRFC), Microscopía Digital (fotomicroscopía); Radiografías con un equipo Yxlon de potencial constante, y tubo Comet de 320kV de potencia. En definitiva, se trata de una batería de pruebas básicamente inscritas en lo que se llama el Análisis Multiespectral (MS), y que han sido debidamente interpretadas por investigadores del ACEM especializados en el estudio de la pintura de Goya, y que contribuyen enormemente a la comprensión global de la pieza analizada: el Retrato de Carlos IV (1789). Se trata de técnicas que utilizan diversas radiaciones o bandas lumínicas del espectro electromagnético, y que permiten un estudio profundo de la interioridad de una obra de arte, así como de su ejecución técnica, de lo genuino y distintivo de su pincelada y, sobre todo, del ductus y el estilo personal que conforman el lenguaje expresivo de un determinado artista.

Todas estas pruebas, como se evidencia en el audiovisual, sólo cobran sentido si son correctamente interpretadas y valoradas por historiadores del arte especializados en el estudio de pintura, en este caso, de Francisco de Goya y Lucientes.

Simposi-col·loqui (5 com.): ***Interpretació i aprofitament dels recursos patrimonials a Lleida***. Dijous, 23 de novembre, 16.00 – 18.00 Polivalent, Aula 2.13:

1. Lleida, la “Ciudad invisible”. Memoria y patrimonio cultural “desaparecido”: factores para un mejor aprovechamiento de los recursos patrimoniales. Iván Rega Castro:

Tradicionalmente, la problemática de la gestión del Patrimonio cultural, en sus dimensiones material e inmaterial, se ha abordado desde un enfoque que aún se mantiene arraigado a una valoración histórica, estética y/o simbólica de los elementos patrimoniales. Este enfoque se perpetúa y legitima a través de una política pública que actúa en un escenario cómodo y reduccionista, construido desde el positivismo del siglo XIX. El objetivo de esta comunicación es llamar la atención sobre este hecho y proponer un cambio de orientación: el patrimonio cultural no sólo está conformado por “objetos vivos”, sino también por “objetos muertos”, esto es, ya desaparecidos, a veces irremediabilmente perdidos, los cuales pueden encerrar un enorme potencial como producto cultural.

Pero la gestión del patrimonio cultural frecuentemente ignora aquellos recursos patrimoniales que simplemente no-están. El esfuerzo de “recuperación” de este patrimonio perdido, desaparecido, casi siempre “invisible”, tiene un enorme potencial de atracción turística si se lleva a cabo la transformación simbólica en objeto susceptible de un consumo cultural. Un hecho que puede estar relacionado con favorecer experiencias relevantes y significativas en los visitantes, al entrar en contacto con la memoria y el lugar.

Núcleos urbanos de interior están actualmente infraexplotados “patrimonialmente”, y, sin embargo, son escenarios de alta densidad en cuanto las pre-existencias patrimoniales. En Lleida llama poderosamente la atención la abundancia de recursos inmuebles de la baja Edad Moderna y su escaso aprovechamiento como recurso turístico/patrimonial. En el caso del patrimonio cultural no-inmueble —¿intangible?— la situación se complica aún más. En este sentido, el papel de la academia en la producción de un conocimiento “alternativo”, que revise y renueve las miradas tradicionales del patrimonio cultural, y el papel de los profesionales de la interpretación del patrimonio como un instrumento de gestión y conservación, son fundamentales.

2. Les festes del foc del solstici d'estiu als Pirineus. Del reconeixement de la UNESCO a un model de salvaguarda. Sofia Isus Barado, Marc Ballesté Escorihuela i Laia Giralt Morell:

A la desena sessió del Comitè per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial de la UNESCO es va acordar incorporar les Festes del foc del solstici d'estiu als Pirineus a la Llista Representativa del Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat. La candidatura incloïa seixanta-tres pobles fallaires d'Andorra, Aragó, la Vall d'Aran, Catalunya i la zona occitana de Comenges.

Aquesta resolució va atorgar un reconeixement internacional a la festa; ara cal, però, salvaguardar-la, és a dir, mantenir-la viva sense reduir-ne la seva funció o valor social. En el text de Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial del 2003 s'insta als estats membres de l'Assemblea General a realitzar labors en aquest sentit però no es concreta el seu desenvolupament. És per aquest motiu que una tradició com la de les Falles, Haros, Halhes i Brandons necessita d'un model que estableixi unes pautes específiques per a la seva perdurabilitat.

Per tal de dissenyar-lo s'han analitzat tots els programes incorporats al Registre de Bones Pràctiques de la UNESCO, el qual identifica projectes exemplars de salvaguarda d'origen divers. En aquest anàlisi s'han categoritzat totes les mesures en tres grans blocs: Recerca i memòria històrica, Transmissió del coneixement i Promoció i accés al patrimoni; una triple agrupació que ha servit igualment com a base del model elaborat. Entre les accions que es proposen per a les falles dels Pirineus destaquen una aposta decidida envers l'educació formal, plans de desenvolupament turístic i tasques de comunicació.

El que es pretén, en definitiva, es aconseguir un pauta que serveixi per a la salvaguarda de la tradició i que pugui esdevenir una mostra per a la conservació sostenible d'altres tipus de béns intangibles.

3. Piedras vivas, Hombres desconocidos. Hacia una catalogación de los recursos patrimoniales de la Lleida ilustrada del siglo XVIII. Isidro Puig Sanchís:

La presente comunicación intentará analizar y exponer las diferentes visiones de los actores involucrados en el desarrollo del turismo, con la intención de identificar y evaluar los principales problemas o limitaciones detectados en la difusión e interpretación de nuestro patrimonio material y, de un modo particular, el patrimonio inmueble. Como estudio de caso se analiza la escasa información que sobre el patrimonio se transmite a través de los canales

habituales, la cual en muchos casos es totalmente errónea o no actualizada. Sirva de ejemplo el convento del Roser de Lleida, actualmente integrado en la red de Paradores de Turismo, cuya decoración está inspirada en el estilo de vida y estética de los monasterios y conventos hispanos de los siglos XVI y XVII según algunas fuentes, cuando en realidad se trata de un edificio “totalmente” construido y documentado del segundo tercio del siglo XVIII. Sus maestros de obras son bien conocidos por la historiografía, aunque desconocidos para los agentes turísticos y en consecuencia, por el gran público.

La gran mayoría de edificios del siglo XVIII de les Terres de Lleida no ofrecen al turista una información contrastada, unos datos mínimos, una historia que relatar. Son meras piedras que viven en silencio. Nadie sabe quién las proyectó ni quienes las crearon. Ciertamente la información en sí misma no es interpretación, pero toda interpretación de nuestro patrimonio incluye, o debería incluir, una información veraz, contrastada y adecuada.

4. Les guies turístiques com a possibilitat de nous relats: estudi de dos casos. Clara Inmaculada López Basanta:

Les guies són un recurs essencial per organitzar visites i estades turístiques: ens informen de què podem veure (o millor dit, què és el que hem de veure), on podem menjar i si es dona el cas, on pernoctar. A nivell patrimonial, aquestes guies acostumen a tenir un guió molt tancat, només aquells elements que gaudeixen de certa entitat i reconeixement hi apareixen; en altres paraules, es crea un patrimoni “de primera” i un patrimoni “de segona”.

En aquesta comunicació presentem el procés seguit en l'elaboració de dues guies de visita de dos llocs totalment diferents tant a nivell de recursos patrimonials (material, immaterial, natural) com a nivell d'explotació turística: la ciutat de Lleida i la Vall de Boí. Aquestes guies es van elaborar amb l'objectiu de presentar una mirada diferent sobre el territori, de transmetre l'essència del lloc defugint de la creació de “bolets” turístics, de pols d'atracció inconnexos que no permeten entendre el territori en la seva complexa totalitat. Un canvi de paradigma necessari si volem crear un nou model d'integració de recursos on el patrimoni sigui l'eix vertebrador.

Aquest procés de creació es va iniciar amb la revisió crítica del que s'havia fet fins al moment, detectant-se dos problemes que era prioritari resoldre: d'una banda, la repetició constant dels mateixos elements patrimonials, sense donar cabuda a nous patrimonis o noves interpretacions, i d'altra, a la perpetuació d'errors històrics àmpliament superats (tot i que no sempre) per l'acadèmia. A partir d'aquesta revisió es va iniciar un important treball de documentació, tant a nivell bibliogràfic com sobre el terreny, per tal de crear una proposta articulada al voltant del patrimoni que anés més enllà dels propis elements, integrant-los en un nou relat.

5. El paper del patrimoni en la creació d'un relat territorial: una manera d'enriquir el recorregut turístic de la Província de Lleida. Maria Antonia Argelich:

El patrimoni cultural ocupa un lloc destacat en l'oferta turística d'arreu del món; totes les ciutats, grans i petites, posen a l'abast del visitant els seus millors exemples patrimonials.

Sovint, però, aquesta oferta deixa de banda patrimonis menys “atractius” turísticament parlant o fins i tot parcial o totalment invisibles, però que són d'una importància vital per entendre l'entorn en el qual es troben.

Aquesta comunicació parteix del supòsit inicial que la recuperació d'aquest patrimoni menor i fins i tot invisible generalment vinculat a l'esdevenir quotidià al llarg de la història no només és possible sinó que a més és del tot necessari.

Els recursos naturals del territori juntament amb les diverses circumstàncies històriques han definit maneres d'existir i subsistir pròpies i intransferibles tot just perceptibles en l'actualitat a través d'empremtes, de lleus vestigis materials amb escàs atractiu turístic. En el diàleg entre aquestes restes i el seu substrat paisatgístic, s'amaga la clau per comprendre bona part del passat del territori i això només es pot dur a terme a través de la construcció de relats. Per això aquesta proposta defensa la creació d'un discurs a partir d'elements de materialitat escassa o inexistent, que funcioni com entramat de connexió significativa entre els recursos patrimonials que avui s'exploten aïlladament.

L'objectiu final és enriquir el recorregut turístic a través del patrimoni cultural de la Província de Lleida, atorgant al visitant una comprensió del passat del territori com a escenari de vida.

La vivència emocional que suscita la pràctica de torres humanes en la Colla de Los Castellars de Lleida. Sabine Damian, Pere Lavega i Carles Feixa. Divendres, 24 de novembre, 10.00 – 10.20 CCCT. Aula 0.16:

Las prácticas ludomotrices (PLM) son una expresión motriz cultural, que históricamente han estado presentes en la vida de las personas, relacionadas con la cultura de cada lugar. Una de las PLM más representativas de Cataluña son los castellers o torres humanas. Las reglas de esta PLM contienen una lógica interna o propiedades internas a la que los participantes deben adaptarse al construir una torre humana. El objetivo de ese estudio será examinar desde una perspectiva etnomotriz el proceso de construcción social de emociones que suscita la práctica de torres humanas en la Colla de los Castellars de Lleida. Metodología. La metodología utilizada corresponderá a un estudio cualitativo y a un diseño etnográfico, desde una perspectiva etnomotriz. Serán combinados diferentes instrumentos e procedimientos para la recogida de datos siendo: observación participante (diario de campo, registro audiovisual), fuentes orales (entrevistas semiestructuradas, grupos focales y historias de vida), fuentes documentales (fuentes hemerográficas, documentos históricos y reglamentos), fuentes visuales (fotografías y videos). Se realizará un análisis de contenido de los datos empleando el software Atlas.ti (versión 6.2). Resultados y conclusiones. Se espera que esta investigación facilite la interpretación de la lógica interna de las torres humanas y como los Castellars construyen socialmente su vivencia afectiva a partir de adaptarse a esa lógica interna en los ensayos y en las actuaciones en plaza.

Innovar en educació física en un centre de Lleida: competències digitals y treball en equipo. Queralt Prat, Oleguer Camerino i Pere Lavega. Divendres, 24 de novembre, 10.25 – 10.45 CCCT. Aula 0.16:

Contextualització: El àrea de educació física (EF) no puede quedar al margen de la educació de competències digitals, de modo que la incorporació de las tecnologies de la informaci3n y de la comunicaci3n (TIC) puede tener un papel relevante en el desarrollo del trabajo en equipo y el empoderamiento del alumnado.

Objetivo. Analizar el resultado de una intervenci3n pedag3gica colaborativa, mediante las TIC, en EF para identificar la adquisici3n de las competències del trabajo en equipo (modelo RUTE) y la experiencia emocional suscitada.

Metodología: Participantes. 18 estudiantes (10 alumnas y 8 alumnos) de cuarto curso de educaci3n secundaria de un centro de Lleida durante un curso acad3mico.

Instrumentos y Procedimiento: El diseño correspondió a un estudio de caso longitudinal de naturaleza cualitativa, recogiendo datos en distintos momentos a lo largo de la intervenci3n mediante: red social facebook, rúbricas, cuestionarios, diario de campo y entrevistas. Análisis de los datos: Análisis de contenido de los datos referidos al trabajo en equipo y a la vivencia emocional, mediante el software Atlas Ti.

Resultados: El trabajo en equipo propici3 la identidad y favoreci3 la mejora de la interdependencia positiva; la comunicaci3n estimul3 las habilidades comunicativas al hacer uso de las TIC; se favoreci3 la regulaci3n de conflictos entre los participantes; se activ3 la autovaloraci3n del proceso de aprendizaje del logro del objetivo. El estudio tambi3n confirm3 que la toma de conciencia emocional comport3 bienestar en las distintas fases del trabajo colaborativo.

Activitat física, salut i benestar 360º als Espais Naturals Protegits. Una primera aproximaci3 a Espais de Catalunya. Gonzalo Gil Moreno de Mora, Estela Inés Farías Torbidoni, Pere Lavega, Marta Catanyer, Sebastià Mas, Eloisa Lorente i Gemma Espigares. Divendres, 24 de novembre, 10.50 – 11.10 CCCT. Aula 0.16:

La ponència te l'objectiu de exposar en línies generals el desenvolupament del projecte: Activitat física, salut i benestar 360º als Espais Naturals Protegits. Aquest es un projecte institucional de recerca de l'INEFC de Lleida que aplega el treball conjunt dels diferents grups de recerca del centre (GREJE, GISEAFE, GRID, DECUBIEF DICFE, GR. de Sistemes Complexos i Esport, GR. Moviment Humà); així com de altres grups, entitats i persones vinculats a la recerca en aquest àmbit a la Universitat de Lleida.

Es constata que en la actualitat són molt variades les iniciatives de entitats, públiques i privades que proposen la implementaci3 d'itineraris i activitats als Espais Naturals Protegits (ENP), per tal de aprofitar els beneficis que ofereix la interacci3 amb la natura mitjançant la practica d'activitat física en termes de salut i benestar per a la poblaci3. No obstant aix3, en

nombrosos casos, aquestes propostes són resultat d'iniciatives puntuals aplicades en espais naturals sense una visió global de transferència i amb una notable manca de rigor en l'aplicació de criteris vers els elements de la salut dels usuaris.

Aquest projecte respon a la conveniència d'estudiar i d'avaluar la adequació d'aquesta oferta en el disseny i d'itineraris als ENP, a les característiques dels diferents grups potencial d'usuaris, per tal que la seva implementació pugui garantir les repercussions positives per a la salut i el benestar del mateixos.

Amb la finalitat de contribuir a fomentar l'ús dels ENP en la promoció de la activitat física i la salut i el benestar integral de les persones, salut i benestar 360º; els objectius d'aquest projecte són:

- 1- Desenvolupar un sistema d'indicadors rigorós i senzill que faciliti l'avaluació de forma integrada i individualitzada d'itineraris, programes i serveis envers la promoció de l'activitat física 360º als Espais Naturals Protegits.
- 2- Validar el sistema de indicadors dissenyat a diferents espais naturals protegits de Catalunya, per a la promoció de l'activitat física dins del paràmetres de salut i benestar 360º.
- 3- Proposar un sistema d'avaluació o certificació envers els condicions salut i benestar a l'àmbit dels itineraris, programes i serveis de promoció de la salut als espais naturals protegits.

Són tres les fases previstes per a la consecució dels objectius present projecte:

Fase 1: Recerca i anàlisi d'informació disponible (recerca bibliogràfica, d'investigacions i d'estudis tècnics) i elaboració d'un protocol que permeti identificar i fer ús d'un llistat d'indicadors per promoure la salut i el benestar integral de les persones als espais naturals protegits, mitjançant l'anàlisi i sistematització de informació disponible, tant derivada.

Fase 2: Validació del protocol a partir d'un treball empíric en diferents escenaris representatius d'espais naturals de dimensió i gestió ben diversa com: a) Parc Nacional de Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, b) Parc Natural de l'Alt Pirineu, c) Reserva natural del Congost de Mont-rebei, d) Parc Natural de Collserola.

Fase 3: Aplicació i transferència del protocol, mitjançant la utilització d'un "checklist" que faciliti la difusió i aplicació dels resultats a les diferents institucions implicades en la gestió dels espais naturals protegits, així com en els diferents col·lectius tècnics i locals implicats.

Respecte a la innovació que aquest projecte comporta, cal destacar la voluntat d'integrar en la concepció d'aquests indicadors, el component de sostenibilitat mediambiental, tant en el disseny com en l'ús per part dels visitants/usuaris; és a dir, mitjançant la priorització de l'aprofitament de les infraestructures existents amb propostes de mínima intervenció i en la interacció de l'usuari amb l'espai en establir un codi de bones pràctiques envers la promoció de salut i benestar integral de les persones (salut i benestar 360º) i tant mateix l'interès de concretar una proposta integradora, que potencii el desenvolupament d'activitats tant físic-

esportives, educatives, competitives i recreatives, amb la corresponent promoció de la salut i el benestar integral de les persones en les seves dimensions bio-físic-socials.

Els resultats d'aquest treball permetrà aportar unes primeres recomanacions per incorporar, la salut i el benestar 360º a l'àmbit de la gestió dels espais naturals protegits, mitjançant el disseny i la implementació d'itineraris 360º (inclosa la vinculació de diferents opcions d'oferta d'activitats programes i serveis existents).

Actividad física, salud y bienestar 360º en los Espacios Naturales Protegidos. ¿Qué tan activos son los visitantes de los espacios naturales protegidos en Cataluña? Estela Inés Farías Torbidoni, Gonzalo Gil Moreno de Mora, Pere Lavega, Marta Catanyer, Sebastià Mas, Eloisa Lorente y Gemma Espigares. Divendres, 24 de novembre, 11.15 – 11.35 CCCT. Aula 0.16:

Los beneficios de las actividades al aire libre sobre la salud y el bienestar integral de las personas, especialmente aquellos que implican la práctica de algún tipo de actividad física (AF) son ampliamente conocidos. Dentro de esta perspectiva, los espacios naturales en general y los espacios naturales protegidos (ENP) en particular, pueden ser escenarios ideales para la promoción de la AF y la salud integral de las personas. Sin embargo, y a pesar del creciente interés por parte de diferentes organismos o entidades gestores a nivel internacional, poco se conoce o se sabe sobre el estado de la cuestión a nivel nacional. Es en este contexto, es que se desarrolla el Proyecto Institucional INEFC 360º: AF, salud y bienestar en los ENP en Catalunya; que no pretende más que realizar una primera búsqueda de evidencias que sustenten el rol que juega o pueden jugar este tipo de espacios en la promoción de la AF, la salud y el bienestar integral de las personas que lo visitan. La metodología de estudio utilizada en la realización de este trabajo consistió en la realización de un total de 480 encuesta a los visitantes de diferentes ENP representativos del territorio Catalán. El Parque Nacional d'Aigüestores y Estany de Sant Maurici, los parques naturales de l'Alt Pirineu y de la Serra de Collserola y Reserva del Congost de Mont-rebei fueron los escenarios incluidos en la realización del presente estudio.

ET4: Eix Temàtic 4. Generacions: Infància, Joventut i Envel·liment

La situació de la salut mental d'infants i joves de la ciutat de Lleida: Aportacions de l'Observatori de la infància i l'adolescència. Eduard Vaquero Tió, M. Àngels Balsells Bailón, Jordi L. Coiduras Rodriguez (Universitat de Lleida), Joan Ballesté Almacellas, Angels Adrover Villanueva (Servei d'Educació, Ajuntament de Lleida) i M. Alba Forné Samitier (Càtedra d'Educació i Adolescència Abel Martínez Oliva, Universitat de Lleida). Dijous, 23 de novembre, 11.00 – 11.20 Edifici EPS. Aula 0.05:

En els darrers anys des de l'Observatori de la Infància i l'adolescència de la ciutat de Lleida s'ha observat com ha anat creixent la preocupació i l'interès per la salut mental dels infants i joves, a través dels informes que l'Observatori porta elaborant bianualment des de l'any 2009. Aquest fet és degut en part a l'augment de casos diagnosticats pels centres i professionals de salut mental infantil i juvenil. Actualment, hi ha consens a considerar que el fenomen de la salut mental és una problemàtica canviant i multidimensional que afecta a diferents àmbits de la vida dels infants i adolescents, famílies i centres educatius. En aquesta comunicació es presenten els resultats qualitius i quantitius sobre la situació de la salut mental de la infància i l'adolescència a la ciutat de Lleida, extrets a partir de l'anàlisi de dades subjectives i interpretatives d'entrevistes i grups de discussió realitzats amb més de 100 professionals de 5 àmbits (educació, salut, lleure, participació i serveis socials) i més de 40 infants i joves del Plenari dels Infants i de Centres Oberts, així com de dades objectives extretes de més de 40 indicadors de diferents bases de dades i fonts documentals. Els resultats indiquen que en els darrers anys han augmentat els casos de salut mental infantil i juvenil diagnosticats a Lleida, fet que genera una preocupació entre els professionals, i posa de manifest que son necessaris més esforços i recursos que permetin donar resposta tant a aquest increment com a les conseqüències d'inseguretat i l'angoixa permanent dels pares, mares, mestres i educadors, entre altres, a fi d'evitar l'estigmatització d'aquests infants i joves.

La construcció de la resiliència familiar en el procés de reunificació familiar. Anna Peregrino Garvín (Universitat de Lleida). Dijous, 23 de novembre, 11.25 – 11.45 Edifici EPS. Aula 0.05:

La present comunicació presenta l'instrument de recerca validat d'una investigació qualitativa realitzada a la Universitat de Lleida. La investigació consisteix en un estudi sobre el procés de resiliència familiar que desenvolupen aquelles famílies que han recuperat les funcions tutelars després d'haver passat per una situació de desemparament dels seus fills i/o filles. La construcció de la resiliència és la capacitat humana d'assumir amb flexibilitat situacions límit i superar-les. Aquest concepte aplicat als sistemes familiars s'entén com aquelles famílies que tot i tenir un diagnòstic d'alt risc han desenvolupat les capacitats i fortaleces necessàries per a superar el risc i mantenir la funcionalitat familiar al llarg del procés de recuperació de les funcions tutelars dels seus fills i/o filles. L'objectiu de la recerca és analitzar la construcció de la resiliència familiar en els processos de reunificació familiar. El disseny metodològic és de recerca qualitativa on es recollirà la veu de les famílies que han viscut aquest procés, per a què

puguin expressar la seva vivència des d'una metodologia participativa. L'instrument de recollida d'informació consisteix en una adaptació del model d'entrevista semi-estructurada dissenyat per Lietz & Strenght (2011). Aquest va ser validat per un panell de 7 jutges experts en metodologia d'investigació i de l'àmbit socioeducatiu amb famílies en situació de risc, per obtenir dades sobre el grau d'univocitat i de pertinença referent a cada ítem del instrument.

El apoyo social en la intervención grupal como facilitador del cambio en las familias del sistema de protección a la infancia: una revisión teórica. Sara Pérez-Hernando, Núria Fuentes-Peláez i Crescencia Pastor (Universitat de Barcelona). Dijous, 23 de novembre, 11.50 – 12.10 Edifici EPS. Aula 0.05:

Recientemente se ha incrementado el interés por la influencia de las redes formales e informales, en el funcionamiento del sistema de protección a la infancia y la intervención social y educativa con las familias que forman parte de dicho sistema, especialmente cuando se trata de intervenciones grupales que permiten crear unas dinámicas de apoyo social entre los miembros del grupo que favorezcan el cambio en las familias.

Estas dinámicas de soporte pueden suponer la creación de una red de apoyo social, entendido como el proceso por el que se dota de recursos sociales a partir de redes formales e informales permitiendo afrontar los momentos cotidianos así como las situaciones de crisis. Este apoyo social está relacionado con el apoyo emocional, psicológico, físico, instrumental, material y de información que promueven el afrontamiento de las dificultades de las familias.

De esta manera, la revisión que se presenta muestra cómo contribuyen las redes formales e informales del sistema de protección a la infancia a favorecer el apoyo social de las familias que participan en programas de intervención social y educativa que se llevan a cabo en dicho sistema.

Esta revisión permite identificar aquellos elementos de la intervención grupal en el sistema de protección a la infancia que favorecen la creación de redes formales e informales y que son susceptibles de estudiar durante la implementación y desarrollo del programa de intervención grupal para la reunificación familiar *Caminar en familia*.

Sedentarismo y condición física en mujeres mayores de 65 años en la ciudad de Lleida. Joaquín Reverter-Masia, Álvaro de Pano, Rosa Arnau-Salvador i Vicenç Hernández-González. Dijous, 23 de novembre, 12.15 – 12.35 Edifici EPS. Aula 0.05:

Introducción: El envejecimiento es un proceso fisiológico natural asociado a diferentes cambios, entre los que se encuentra un descenso de la condición física.

Objetivos: Establecer la relación entre un comportamiento sedentario (permanecer sentada ≥ 4 horas/día) y la condición física en 140 mujeres mayores de 65 años.

Metodología: La condición física se evaluó mediante 8 test (adaptados de las baterías "Senior Fitness Test" y "Eurofit Testing Battery"). Se utilizó un análisis para estudiar la asociación del

comportamiento sedentario con una baja condición física, utilizando como referencia el percentil 20 de los valores normativos en España (Proyecto EXERNET).

Resultados: Las mujeres sedentarias obtuvieron valores más bajos en las pruebas de equilibrio, fuerza de piernas y brazos, flexibilidad de brazos, velocidad y resistencia ($p < 0,05$) que las mujeres activas. Además, aquellas mujeres que permanecían sentadas ≥ 4 horas/día tenían mayor probabilidad de tener baja condición física en la mayoría de las pruebas citadas anteriormente, ($p < 0,05$).

Conclusión: Permanecer mucho tiempo sentada influye negativamente sobre la condición física de las mujeres postmenopáusicas.

Estudio sobre niveles de actividad física y calidad de sueño en niños de Lleida.

Joaquín Reverter-Masia, Rosa Arnau-Salvador, Vicenç Hernández-González i Carme Jové-Deltell. Dijous, 23 de novembre, 12.40 – 13.00 Edifici EPS. Aula 0.05:

Introducción: Los efectos beneficiosos de la actividad física, del ejercicio y de la práctica deportiva durante la adolescencia y la edad adulta son actualmente indiscutibles. “Ejercicio es medicina”, “La actividad física es una polipíldora” son recientes eslóganes con una sólida evidencia científica.

Objetivos: En base a estos antecedentes, el presente proyecto pretende establecer un diseño epidemiológico transversal para determinar en niños y adolescentes la influencia que distintos niveles y tipos de práctica de actividad físico-deportiva tienen sobre los niveles de calidad de sueño.

Metodología: Se han analizado un total de 954 niños (429 niños y 525 niñas), estudiantes de segundo y tercer ciclo de educación primaria (437 de segundo ciclo y 517 de tercer ciclo) con una edad media de $10,5 \pm 1,2$ años.

Se han utilizado dos cuestionarios: el PAQ (Physical Activity Questionnaire) y el PSQI (Pittsburgh Sleep Quality Index). En el primero, mayores valores indican más nivel de Actividad Física. En el segundo, mayores valores indican peor calidad de sueño o de alguno de sus ítems.

Resultados: Según los resultados, los niveles de AF son mayores en niños que en niñas ($p = 0,00$ independientemente del ciclo en el que se estudia ($p=0,326$)). La Calidad de Sueño empeora con la edad (en niños 2,7 vs. 3,0 y en niñas 3,2 vs. 3,5, $p = 0,001$), siendo significativamente peor en niñas que en niños ($p = 0,004$).

Conclusión: Es necesario dormir las horas adecuadas según la franja de edad ya que el insomnio puede afectar negativamente al rendimiento de los niños. Factores como el ejercicio físico afectan negativamente al sueño. En general, parece que las mujeres tienen peor calidad de sueño que los hombres.

Espais de socialització ciutadana de les persones de 0-12 anys en la gestió dels conflictes a la ciutat de Lleida. Paquita Sanvicén-Torné, Pere Lavega, Marc García, Teresa Torres, Toni Costes i Beatriz León. Dijous, 23 de novembre, 13.05 – 13.25 Edifici EPS. Aula 0.05:

Aquesta comunicació recull els resultats dels primers objectius del projecte “Prevenió de les violències des del naixement. Espais de socialització i resolució positiva dels conflictes.”¹ Els espais on els individus aprenen a viure i conviure des que neixen fins a l'adolescència són diversos, van més enllà de la família i l'escola i s'estenen en els contextos formals (per exemple: l'escola), no formal (per exemple: un centre d'esplai) i informal (per exemple: una plaça). Identificar-los en l'àmbit de la ciutat de Lleida i dels seus barris permet quantificar-los, observar-los geogràficament i posar-los en relació amb les característiques de la població de 0-12 anys que hi viu. A més a més, hom pot estudiar les característiques dels adults i professionals que atenen aquests espais. A través de la seva interrelació amb els nens i nenes esdevenen referents en l'educació de la convivència i en la resolució positiva dels conflictes en què es troben. A partir de l'anàlisi de la funció específica que tenen, s'ha establert una tipologia dels espais de convivència de 4 dimensions: artística, esportiva, educativa i de lleure. La cerca sistemàtica de bases de dades específiques d'institucions i entitats de la ciutat ha permès quantificar i localitzar en un mapa interactiu els espais socialitzadors. Alhora, s'ha identificat la tipologia dels agents adults –professionals o no- que interactuen amb els infants i preadolescents en cadascun d'aquests espais. La comunicació presenta la metodologia utilitzada, els resultats geolocalitzats, les característiques de la població susceptible d'estar-hi en contacte a cada barri lleidatà i la tipologia de professionals i adults que hi actuen.

Fonts d'informació i interpretació de la realitat social en els universitaris d'ara. Un anàlisi estructural de tasques acadèmiques. Paquita Sanvicén-Torné. Dijous, 23 de novembre, 13.30 – 13.50 Edifici EPS. Aula 0.05:

El treball que es presenta segueix la línia d'investigació que l'autora fa des de 2012- 2013 sobre com els estudiants de primer de Treball Social usa la informació que busca o rep per interpretar la realitat i el context social que investiguen i per al que es preparen com a professionals. (Sanvicén, 2015; Sanvicén&Molina, 2016). La transformació del paradigma comunicatiu actual i l'evidència dels dèficits en la seua gestió amb què arriben els universitaris (Casanoves i altres 2016; Sanvicén i altres, 2016) fa oportú aprofitar els treballs de curs com a objecte analític. L'enfocament metodològic observa les produccions universitàries des d'una òptica sociològica. (Sanvicén&Molina, 2015). Es presenten resultats de l'anàlisi de les referències bibliogràfiques posades en relació amb el contingut dels marcs teòrics dels 36 TFG de Treball Social presentats al 2015-2016. La tria de l'objecte d'estudi és motivada perquè, a diferència de primer curs, en els TFG l'estudiant té maduració acadèmica i pren autònomament decisions sobre què i com investiga. L'anàlisi s'ha fet anonimitzat i codificant els treballs de manera aleatòria, ignorant-ne la qualificació final. S'han quantificat les referències bibliogràfiques per tipologies (llibre, article, informe, notícia de diari, blocs, etc.) observant l'adequació temporal i referencial. S'ha estudiat la relació de les referències i l'

aplicació feta en els apartats de marc teòric. Les conclusions mostren millores importants respecte primer curs, encara que s'evidencia que persisteixen dèficits en la gestió de la informació especialment en la que cerquen a Internet, com ara, entre altres, la identificació i actualització de les fonts, l'aprofundiment en les dades i contingut, i l'anomenada dislocació del temps i l'espai (Sanvicén, 2017). Les evidències mostren l'interès de continuar amb aquest tipus d'anàlisi que aporta dades rellevants sobre les competències en la gestió complexa de la informació dels estudiants actual, útils alhora per als docents i els universitaris.

Ageing and Wisdom in Julian's The Lemon Table. Maricel Oró-Piqueras. Dijous, 23 de novembre, 16.00 – 16.20 Polivalent. Aula 3.07:

Contemporary British writer Julian Barnes is well-known for his obsession with death. Both within his fictional works and his essays, Barnes keeps on questioning what the point of life is if we are going to die anyway, and he addresses this deep philosophical question through the humour and irony that characterise his works. In *The Lemon Table*, published in 2004, Barnes introduces eleven short stories with old characters as their main protagonists, a few of them actually close to death. It is precisely their age together with their physical frailty, in most cases, that makes the protagonists reflect on wisdom; that is, what life has taught them and to what extent they can actually contribute to pass on to their knowledge to other generations. Neither Barnes nor the characters within his short stories believe in a straightforward connection between old age and serenity, with wisdom as its ultimate result. In an interview on *The Lemon Table*, Barnes himself states that his collection of stories is “against the notion that things calm down when we get older” (Smith, 2004)¹. On the contrary, each of the characters within the collection of short stories allows the reader to glimpse into his or her own experience of ageing and the ways in which they create meaning for their lives and for those of others, at the same time as they try to come to terms with the increasing vulnerability and dependence of their bodies. All in all, in *The Lemon Table*, Julian Barnes invites the readers to reflect on the ageing process from a multi-layered perspective from which neither ageing nor wisdom result in straightforward meanings.

Wisdom and Conscious Aging in Lorna Crozier's Poetry. Núria Mina Riera. Dijous, 23 de novembre, 16.25 – 16.45 Polivalent. Aula 3.07:

Wisdom was defined by Erik Erikson (1982) as the outcome of the mastery of ego integrity in the last stage of psychosocial development, namely maturity. In a similar vein, Ron Pevny considers wisdom as being attainable in old age after a process of life revision, as he explains in his book *Conscious Living – Conscious Aging: Embrace and Savor Your Next Chapter* (2014). However, the difference between Pevny's and Erikson's theories lies in the fact that while Erikson's concept of wisdom is an end in itself that allows the older person to be detached from life – though experiencing a sense of fulfilment in the face of death –, Pevny regards wisdom as a quality distilled from a process of growth and inner transformation that proves useful in the role of conscious elder. In other words, Erikson's attainment of wisdom encompasses, psychologically, the older person's preparation for death and, socially, a detachment from social roles. Pevny's conscious elder, on the other hand, promotes the

opposite idea, namely: Making the most of the final years of life while helping the community with the older person's accumulated wisdom. It is this latter conceptualisation of wisdom that seems an especially suitable light in which to read Lorna Crozier's poems about ageing.

Crozier presents in her poems, especially since the poetry collection *Small Mechanics* (2011), a number of visions of old age that prepare the persona for a journey toward senescence by means of working on the healing of the persona's life wounds, honoring the ancestral wisdom of elders, and becoming conscious of our interconnectedness with all living beings in the planet. All these images suggest Crozier's own creative and ongoing process of reflection upon life as a young old woman and writer; a process that empowers the wisdom which elders bring to the community.

The Development of Wisdom and a Sense of Self in the Face of Death and Ageing in the Works of Erica Jong. Ieva Stoncikaite. Dijous, 23 de novembre, 16.50 – 17.10 Polivalent.

Aula 3.07:

The meanings that older people attach to their life cycle and, especially, to their experience of the final years, can reveal important aspects about the development of their wisdom and self-perception. Literary gerontology research widely reports that the process of growing older can grant a higher degree of self-confidence and wisdom. Yet, although wisdom and maturity are commonly associated with old age and have positive connotations, they are not natural consequences of living longer – wisdom requires effort and reflection on one's life. Studies also show that our finitude makes us wonder about our existence, provides new meanings of life and death, and influences the development of wisdom. The importance of turning points in life, such as death, and their relation to one's sense of self and wisdom are addressed in Erica Jong's later works. In both her fiction and poetry, death is presented as unavoidable, but, at the same time, as necessary to make sense of one's existence, and to attain a profound awareness of maturity, wisdom, and of emotional depth. The paper argues that, on the whole, Jong's later-life writings contribute to the development of a more comprehensive culture of ageing, which gives value to ageing individuals and their experiences of growing older.

The Art of Doing Good. Ageing, creativity and wisdom in the Isabel Dalhousie Novels by Alexander McCall-Smith. Emma Domínguez-Rué. Dijous, 23 de novembre, 17.15 – 17.35 Polivalent. Aula 3.07:

Several studies have examined the interaction between the ageing process and literary creativity, either to confirm the stereotype that wisdom and experience do not compensate for the inevitable decline of intellectual (and all) capacities (Lehman 1953; de Beauvoir 1972) or to highlight the empowering possibilities of embracing the knowledge and insight of a lifetime to continue developing creativity in maturity (Wyatt-Brown and Rossen 1993; Cohen-Shalev 2002; Casado-Gual, Domínguez-Rué and Worsfold 2016). In these and other works, stress has been made on how creativity in late life has impacted on the older artist's

production; that is, for example, to come to terms with issues of the past, to reflect upon their life / literary works, or to underline (or adjust, or transform) recurrent themes in their oeuvre. Not so much emphasis, however, has been put on how this new creative stage and the wisdom gained in a lifetime can contribute to improving the author's personal and/or intellectual fulfilment and, by extension, benefit his/her readers by the sharing of that experience. Since wisdom is a quality often associated with old age, it would not be odd to assume that the lessons learned from life and career can not only lead the artist to a period of renewed engagement, but the sharing of those lessons can also inspire readers to get a glimpse of "the good life". One such example is the Scottish writer Alexander McCall-Smith. McCall-Smith is currently one of the best-loved and most prolific authors in English, having written more than a hundred volumes - mostly after the age of fifty. Among such an extensive production, this article concentrates on his Sunday Philosophy Club series, featuring middle-aged philosopher and amateur detective Isabel Dalhousie, whose deep philosophical interrogations and intensely human dimension interrogate fundamental notions about ethical living and life at large.

Lessons from a Dignus Old Poet: Insights on Ageing and Creativity through Joan Margarit's Late-Life Works. Núria Casado Gual. Dijous, 23 de novembre, 17.40 – 18.00 Polivalent. Aula 3.07:

Joan Margarit's poetry could generally be read as a literary manifestation of the pervasive narrative of decline that associates ageing with loneliness, decadence and death. The poet's frequent use of winter as the archetypal season of old age, the ever-present evocation of personal loss, and the increasing presence of images of dispossession and solitude, recreated through metaphoric representations of a desolate nature and of a severe universe of architectural construction, contribute to this negative interpretation of his poems and, through them, of ageing. Whilst the narrative of decline is certainly one of the discursive threads through which Margarit's poetry can be read, a close reading of the poet's late collections reveals, by contrast, a series of insights through which old age is redefined from a more complex and dignified position. In the light of theories of humanistic gerontology which examine the meaning(s) ascribed to ageing through different arts, (Baars 2012, Bailey 2016, Cohen-Shalev 2002, Edmondson 2015, Gravagne 2013, Twigg and Martin 2015, Wyatt-Brown 1992), this paper will consider three main aspects of Margarit's late works whereby a reading dominated by the narrative of decline may be deconstructed: a) the author's late-life creativity in terms of both productivity and form; b) the lessons that are derived from his late works and the sense of wisdom they help generate; and c) the fusion between the poet and his vision of poetry through his latest collections, in which Margarit develops both a late-life poetics and an ethics of old age. Together, these three forms of analysis will throw light on the ways in which Margarit's late-life collections (published since the poet turned 70 in 2008) contribute to promoting a discourse of becoming in their representation of old age and, therefore, favour the association between ageing and wisdom, creativity and growth.

Els joves universitaris com a usuaris de la tecnologia: les fonts d'Internet en l'àmbit acadèmic. Yolanda Capdevila Tomàs, Olivia Dumitrina Nechita i Montserrat Casanovas Català. Divendres, 24 de novembre, 10.00 – 10.20 CCCT. Aula 0.17:

La recerca que es presenta forma part del projecte "Identitats i cultures digitals en la educació lingüística (EDU2014-57677-C2-2-R), finançat pel *Ministerio de Economía y Competitividad* i desenvolupat de manera coordinada entre el Grup de recerca sobre aprenentatge i ensenyament de llengües (Gr@el) de la Universitat Pompeu Fabra i el Grup d'Investigació en Mediació Lingüística (GIML) de la Universitat de Lleida.

Un dels objectius d'aquest projecte és documentar el mode en què els estudiants universitaris empen la tecnologia en l'esfera acadèmica, especialment en l'elaboració i correcció de textos acadèmics en diferents llengües. Per tal d'aconseguir aquest objectiu, s'ha dissenyat un qüestionari en format electrònic, estructurat en 51 preguntes distribuïdes en dos seccions relatives als usos acadèmics i socials dels entorns digitals per part dels estudiants universitaris. L'univers en estudi ha estat els i les estudiants de les titulacions dels graus de mestre de la Facultat d'Educació, Psicologia i Treball Social de la Universitat de Lleida, compostat per 998 estudiantes. El qüestionari es va administrar durant el curs 2015/16 i es van recollir 543 respostes, xifra que suposa el 54,4% de l'univers.

Les dades recollides se centren en l'anàlisi dels procediments i eines de recollida i selecció d'informació per a l'elaboració de tasques acadèmiques i mostren un ús majoritari de les eines digitals i mòbils per part dels estudiants. Es documenten dos perfils d'usuaris entre els estudiants: a) perfil sofisticat, que acut a fonts de caire acadèmic i aplica criteris relacionats amb la pròpia naturalesa de les fonts acadèmiques i b) perfil superficial, que aplica els procediments que ja s'empen en l'àmbit social i els traspasa a l'acadèmic.

Com han assenyalat diferents autors (Warschauer/Ware, 2008; Hernández/Ramírez/Cassany 2014; Lankshear/Knobel, 2008), el fet de pertànyer a l'anomenada generació dels nadius digitals (Prensky, 2001/2011) o millenials (Howe/Straus, 2009) no garanteix un ús sofisticat de les eines que Internet ofereix en tots els àmbits. L'educació –la superior, també– ha de ser conscient que aquestes noves generacions acudeixen a la xarxa de manera intuïtiva i que, si es pretén que s'incorpori tot el potencial que Internet pot tenir en la formació i les feines del futur, s'ha d'abordar la seva inclusió transversal en els plans d'estudis de l'educació reglada.

Gener@t. Programa socioeducatiu per a la prevenció de la violència de gènere en parelles adolescents: implementació i avaluació. Ainoa Mateos Inchaurredo (Universitat de Barcelona), Aida Urrea Monclús (Universitat Autònoma de Barcelona), Juan Llanes (Universitat de Barcelona i Centre Universitari Internacional de Barcelona (UNIBA)), Robert Izquierdo (Universitat de Lleida) i Maria Alba Forné (Càtedra d'Educació i Adolescència Abel Martínez, Universitat de Lleida). Divendres, 24 de novembre, 10.25 – 10.45 CCCT. Aula 0.17:

El programa GENER@T està orientat a la prevenció primària de la violència de gènere en parelles adolescents, especialment d'edats compreses entre els dotze i els catorze anys, per tal d'anticipar-se a les primeres relacions amoroses. Està dissenyat especialment per a la seva aplicació en l'àmbit educatiu formal, encara que per les seves característiques pot aplicar-se a altres àmbits educatius no formals.

En la present comunicació, es donen a conèixer els primers resultats preliminars de l'experiència pilot d'implementació i avaluació del programa GENER@T al IES Caparrella de Lleida. Aquesta recerca s'ha desenvolupat en el marc de la Càtedra d'Educació i Adolescència Abel Martínez.

La recerca avaluativa que es presenta ha seguit un disseny metodològic multi-mètode amb finalitat descriptiva-comprensiva. Combina tècniques de recollida d'informació quantitativa (pre-test i post-test) i qualitatives (entrevista amb el professor/a implicat en la implementació del programa, el diari de camp del professorat; la carpeta d'aprenentatge de l'alumnat i grup de discussió amb adolescents participants al programa).

Els objectius principals de la recerca han estat: 1) Valorar l'impacte del programa GENER@T en un centre d'Educació Secundària Obligatoria; 2) Identificar criteris de bones pràctiques per al desenvolupament d'accions preventives en violència de gènere a l'adolescència.

Els primers resultats (preliminars) senyalen cap a un major impacte del programa en aquells alumnes amb que mostren un rendiment acadèmic més baix.

Drets de la infància i ciutadania global a les facultats d'educació. Implementació i primers resultats. Aida Urrea Monclús (Universitat Autònoma de Barcelona), Maria Concepció Torres Sabaté (Universitat Rovira i Virgili), Eduard Vaquero Tió (Universitat de Lleida), Núria Fuentes-Peláez (Universitat de Barcelona) i Anna Badia Hernández (Càtedra d'Educació i Adolescència Abel Martínez, Universitat de Lleida). Divendres, 24 de novembre, 10.50 – 11.10 CCCT. Aula 0.17:

El projecte Drets de la infància i ciutadania global a les facultats d'educació té com a objectiu implementar i avaluar la guia que porta el mateix nom. La guia recull una proposta formativa sobre drets de la infància orientada a la universitat, així com algunes activitats d'ensenyament – aprenentatge i un apartat amb recursos addicionals per tal d'incorporar els drets de la infància i la ciutadania global en la formació inicial de professionals de l'educació. En la present comunicació, es presenta el projecte i els primers resultats de l'experiència pilot d'implementació i avaluació de la guia. La recerca es desenvolupa durant els cursos 2016/2017 i 2017/2018. Està finançada per la Càtedra Educació i Adolescència "Abel Martínez" de la Universitat de Lleida i amb el suport d'*UNICEF Comité Español*. Aquesta compta amb la implicació de 23 docents de 4 universitats catalanes: Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat de Barcelona, Universitat de Lleida i Universitat Rovira i Virgili de Tarragona. Per una banda, s'implementen i avaluen les activitats de la guia en els diferents graus d'educació. Per altra, s'aplica un treball en xarxa on els futurs professionals de l'educació comparteixin les

evidències i resultats d'aprenentatge de les activitats amb altres companys d'altres cursos, titulacions i universitats. Durant el curs 2016/2017 s'han implementat 16 de les 20 activitats de la guia, amb un total de 31 aplicacions de les diferents activitats. S'ha arribat a 766 alumnes de 5 titulacions diferents i dels 4 cursos que les componen, així com també contemplant la diversitat tipològica de les assignatures. Els primers resultats assenyalen la satisfacció tant per part de l'alumnat com del professorat amb el material de la guia, així com l'adquisició de continguts relacionats com els drets de la infància i la ciutadania global per part dels estudiants.

Ponències plenàries

Ponencias plenarias

Plenary sessions

1. ET1. Títol ponència marc: ***The socio-institutional divide. Explaining Italy's regional inequality over the long run.*** Ponent: **Emanuele Felice**. Dijous, 23 de novembre. 9.30 – 10.30
Edifici CCCT. Sala de Videoconferències

In recent years there have been major advances in the research about the historical pattern of regional inequality in Italy and its historical roots: new and more accurate estimates of regional GDP, as well as of social indicators (human capital, life expectancy, HDI, heights, inequality, social capital) and other indices (market potential), running roughly from around the Unification to our days, are now available. By the light of this up-to-date information, the article reviews the debate about the determinants of regional development in Italy, within the broader framework of the country's industrial take-off and modern economic growth, and connects it to the main strands of the international literature. After critically discussing the competing hypotheses proposed to account for the different patterns observed and the North-South divide, a different explanation – and the main argument of the article – is presented: a North-South socio- institutional divide pre-existed Unification, in some respects grew stronger with it and was never bridged throughout the history of post-Unification Italy; such a divide ultimately impacted on the levels of human and social capital, as well as upon differences in policies and institutional performance, and thus on economic growth.

2. ET2. Títol ponència marc: ***Language and Mobility***. Ponent: **Adrian Blackledge**. Dijous, 23 de novembre. 15.00 – 16.00 Edifici CCCT. Sala de Videoconferències

This paper questions the notion of static languages with an autonomous and bounded status, and considers language repertoires which draw on a diverse range of linguistic resources. The paper engages with the 'mobility turn' in social research, and argues for an interdisciplinary perspective on research into language and mobility. It considers the mobility of languages, and the implications for language repertoires of the increased mobility of people.

The presentation includes empirical examples from a multi-site team ethnography, 'Translation and Translanguaging: Investigating Linguistic and Cultural Transformations in Superdiverse Wards in Four UK Cities'. The aim of the project was to investigate how people communicate when they bring different histories, biographies, and trajectories to interaction. Research sites in four cities were observed systematically, over time, to develop a sophisticated understanding of language and superdiversity.

The analysis considers the relationship between the mobility of the body (in a traditional understanding of migration) and the mobility of linguistic resources. The conclusion proposes a move away from analysis of language which focuses mainly on questions of which language is in use in a particular time and place, towards a concern to investigate how language, and 'translanguaging', construct and constitute people's social, historical, economic, and political trajectories.

3. ET3. Títol ponència marc: ***Leisure society and cultural consumption. Conceptual clarifications and theoretical views.*** Ponent: **Gabriele Cappai**. Dijous, 23 de novembre. 15.00 – 16.00 Edifici CCCT. Sala de Videoconferències

In Mr. Cappai's contribution to the workshop he intends to discuss some of the main conceptual, historical and theoretical implications of the expressions "leisure society" and "cultural consumption". Mr. Gabriele Cappai's talk illustrates that both concepts, culture and leisure, underwent a deep semantic change. The transformation from an elitarian to a democratic understanding of leisure and culture appears as one of the main features of this change. It is in the wake of this semantic change that today one is allowed to bring culture into connection with leisure: culture becomes an instrument to realize leisure and leisure, or at least some expressions of it, are seen as a cultural phenomenon. The societal implications of this development will be described taking the concept of "social action" as the main point of reference. This means, among others, to consider leisure and culture in the light of beliefs, desires, opportunities and passions as four main dimensions of human action.

The second part of Mr. Cappai's talk is dedicated to the main "actors in the field", which he identifies as the cultural ideologists (those who shape the politics of culture) the managers of culture (those who organize cultural events or activities) the cultural performers (the artists), and the cultural consumers (the public). The role that these actors perform in the field of "leisure and/as culture" will be illustrated with reference to the already mentioned dimensions of actions.

4. ET4. Títol ponència marc: ***Generations, young people and the representation of the future***. Ponent: **Carmen Leccardi**. Divendres, 23 de novembre. 12.00 – 13.00 Edifici CCCT. Sala de Videoconferències

Something deserving of careful consideration is the renewed interest that the issue of generations has encountered within sociology over the last few decades. The generational dimension allows us in effect to re-collocate the collective dimension at the centre of the scene. This process appears especially important in an increasingly individualised society like that of today. By using the generational perspective it becomes much easier, for example, to perceive the strategies through which young people in the new century come to grips with a future that is more and more uncertain both economically and socially. While the biographical strategy founded on deferring gratification and life projects now appears obsolete, a culturally significant number of young people are today engaged in hitherto unknown forms of biographical construction. In short, these young people seem to be constructing their own time of life in such a way as to keep pace with a society characterised by ever more accelerated temporal rhythms – a society capable of pulverising the very idea of the future and of temporal continuity.

The presentation aims at concentrating on these new modalities, comparing them, in particular, with the relationship with the future that was constructed by the generation of the baby boomers. For that generation of young people, in fact, the centrality of intergenerational conflict within a horizon of economic expansion was able to give an impulse to the construction of a projectuality that was at one and the same time collective and individual. The substitution of forms of open conflict with forms of negotiation with adult generations seems today to go hand in hand with the necessity for younger people to identify forms of relationship with the future appropriate for the time that we are currently living – a time that is as fast as it is economically and socially threatening.

Codis dels eixos temàtics – Códigos de los ejes temáticos – Codes of the topics

ET1: Eix Temàtic 1. Activitat Socioeconòmica i Territorial Sostenible

ET1: Eje Temático 1. Actividad Socioeconómica y Territorial Sostenible

T1: Topic 1. Sustainable Socio-economic and Territorial Activity

ET2: Eix Temàtic 2. Mobilitats, Transicions i Relacions Socials

ET2: Eje Temático 2. Movilidades, Transiciones y Relaciones Sociales

T2: Topic 2. Mobilisations, Transitions and Social Relations

ET3: Eix Temàtic 3. Societat del Lleure i Consum Cultural

ET3: Eje Temático 3. Sociedad del Ocio y Consumo Cultural

T3: Topic 3. Leisure Society and Cultural Consumption

ET4: Eix Temàtic 4. Generacions: Infància, Joventut i Envel·liment

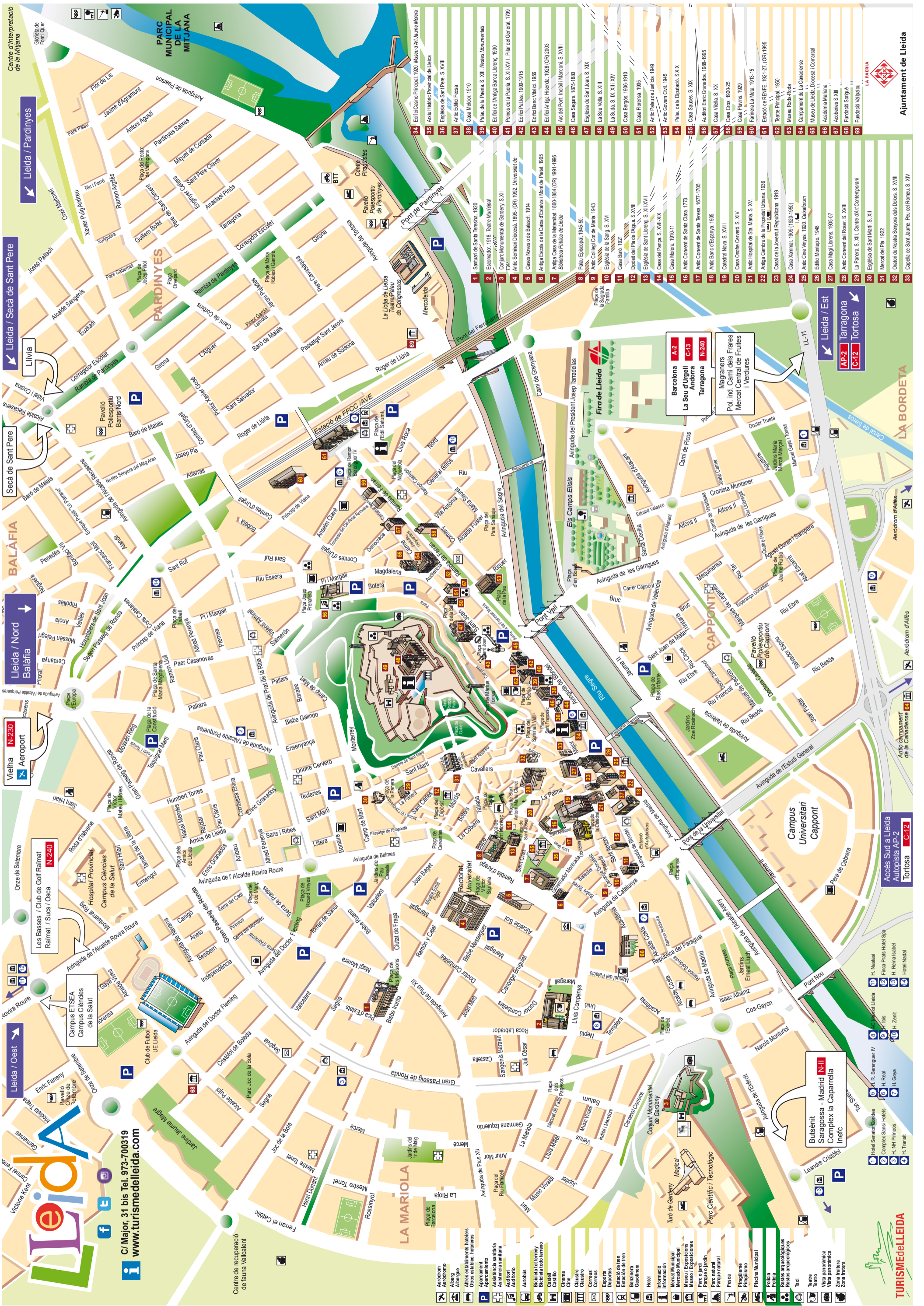
ET4: Eje Temático 4. Generaciones: Infancia, Juventud y Envejecimiento

T4: Topic 4. Generations: Childhood, Youth and Aging

LA CIUTAT DE LLEIDA

LA CIUDAD DE LLEIDA

THE CITY OF LLEIDA



Leida

C/ Major, 31 bis Tel. 973-700319
www.turismedelleida.com

Centre d'interpretació de la Miljana
Centre d'interpretació de la Canadense

Centre de recuperació de fauna Valcaient

Centre d'interpretació de la Miljana
Centre d'interpretació de la Canadense

1. Santuari de Santa Terresa. 1920. Museu d'Art Jaume Morenà
2. Ecomuseu. 1918. Teatre Municipal
3. Conjunt Monumental de Gaudí. S.XII
4. Antic Seminari Diocesà. 1855. (OR) 1992. Universitat de Lleida
5. Cases Noves o de Babach. 1914
6. Antiga Escola de la Catedral d'Esclaus i Mont de Pietat. 1905
7. Antiga Escola de la Mare del Rei. 1860-1884 (OR) 1991-1996
8. Palau Episcopal. 1945-50
9. Antic Col·legi Cor de Maria. 1943
10. Església de la Sang. S. XVI
11. Casa Baró. 1921
12. Doble del Pal de Maria. S. XVIII
13. Església de Sant Llorenç. S. XII-XVII
14. Casa de Pança. S. XVII-XIX
15. Casa Mora. 1910-11
16. Antic Convent de Santa Clara. 1773
17. Antic Convent de Santa Teresa. 1677-1705
18. Antic Banc d'Espanya. 1935
19. Canaleta Nova. S. XVIII
20. Casa Onofre Convent. S. XIV
21. Antic Hospital de Sta. Maria. S. XV
22. Antiga Cambra de la Propietat Urbana. 1896
23. Casa de la Joventut Republicana. 1919
24. Casa Ximmar. 1909 (1901-1950)
25. Antic Cine Vinyes. 1920. Cineforum
26. Edifici Montgò. 1948
27. Casa Magí Llorens. 1905-07
28. Antic Convent del Roser. S. XVIII
29. La Paeria. S. XIII. Centre d'Art Contemporani
30. Església de Sant Martí. S. XII
31. Mercat del Pa. 1922
32. Oratori de Nostra Senyora dels Dolors. S. XVIII
33. Capella de Sant Jaume. Pleu del Romeu. S. XIV
34. Edifici Caseró Principal. 1920. Museu d'Art Jaume Morenà
35. Aneu Històric Provincial de Lleida
36. Església de Sant Pere. S. XVIII
37. Antic Edifici Fessa
38. Casa Melchor. 1910
39. Palau de la Paeria. S. XII. Restes Monumentals
40. Edifici d'Antiga Banca Llorens. 1930
41. Pòs de la Paeria. S. XII-XVII. Plaer de General. 1799
42. Edifici Palau. 1900-1915
43. Edifici Banc. Vialic. 1956
44. Edifici Antiga Hisenda. 1928 (OR) 2003
45. Arc del Pont. Indulgi i Mandoni. S. XVIII
46. Casa Sagrada. 1875-1880
47. Església de Sant Joan. S. XIX
48. La Seu Vella. S. XII
49. La Seu. S. IX. XII. XIV
50. Casa Barçagós. 1908-1910
51. Casa Florensca. 1905
52. Antic Palau de Justícia. 1949
53. Antic Govern Civil. 1945
54. Palau de la Diputació. S. XIX
55. Casa Saucos. S. XIX
56. Auditori Emic Granados. 1988-1995
57. Casa Vella. S. XX
58. Casa Cos. 1920-25
59. Casa Puvins. 1929
60. Finca La Mola. 1915-15
61. Estació de RENFE. 1921-27. (OR) 1995
62. Teatre Principal. 1900
63. Museu Roda-Roda
64. Campament de la Canadense
65. Museu de Lleida, Diocesà i Comarcal
66. Acadèmia Mariana
67. Adobenes. S. XII
68. Fundació Sorregué
69. Fundació Valldado

TURISMEDELLEIDA

Accés Sud a Lleida
Autopista AP-2
Tortosa

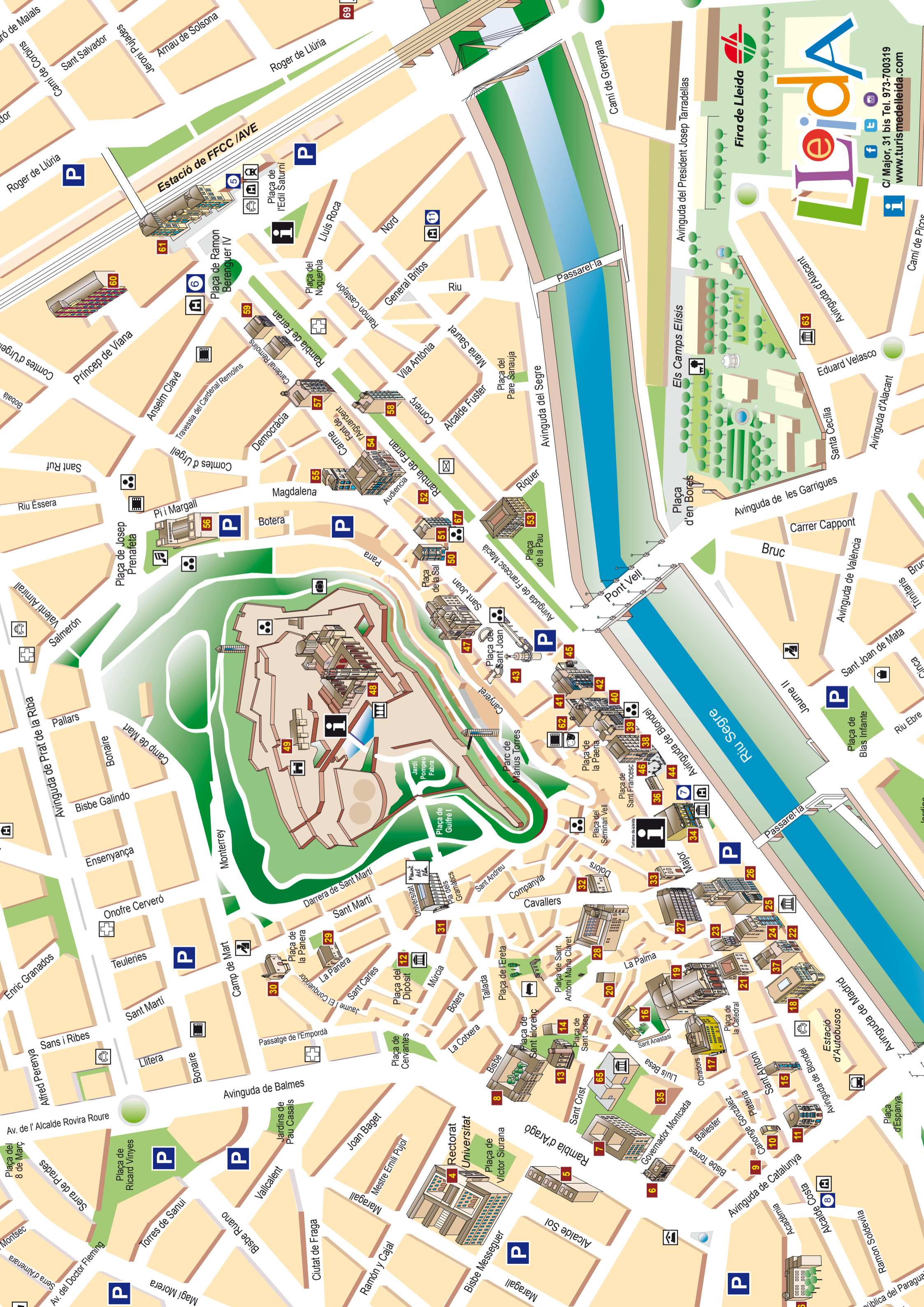
LA BORDEYA

Aeròdrom d'Albes

Aeròdrom de la Canadense

LA PAERIA

Ajuntament de Lleida



Lleida



Fira de Lleida

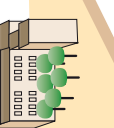
C/ Major, 31 bis Tel. 973-700319
www.turismelleida.com



Estació de FFCC / AVE
Plaça de Ramon Berenguer IV
Plaça de Noguera
Plaça de l'Edil Saturni

Els Camps Elisis
Plaça d'en Borès

Riu Segre



Estació d'Autobusos

Plaça de Ricard Vinyes
Serra de Prades

Plaça de la Panera
Plaça de Sant Llorenç

Plaça de Sant Joan
Plaça de Sant Joan

Plaça de Josep Prenafeta
Plaça de Josep Prenafeta

Plaça de la Pau
Plaça de la Pau

Plaça de Sant Joan
Plaça de Sant Joan

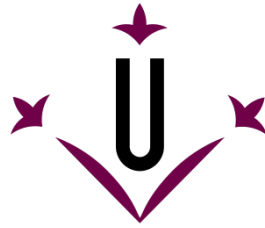
Plaça de Sant Joan
Plaça de Sant Joan

Plaça de Sant Joan
Plaça de Sant Joan

Plaça de Sant Joan
Plaça de Sant Joan

Plaça de Sant Joan
Plaça de Sant Joan

Plaça de Sant Joan
Plaça de Sant Joan



Universitat de Lleida



Universitat de Lleida
Vicerektorat de Política
Científica i Tecnològica



Universitat de Lleida
Institut de Desenvolupament
Social i Territorial (INDEST)



Amb la col·laboració de:



Diputació de Lleida

